

DU HAR VÄL INTE GLÖMT ATT OPTIMERA BARNEN ÄLSKLING?

EN STUDIE I HUR ETT
EFTERSTRÄVANSVÄRT FÖRÄLDRASKAP
PRESENTERAS I TVÅ HANDBÖCKER FÖR
FÖRÄLDRAR

ANNA ACKZELL
HILDA GERDMAR

DU HAR VÄL INTE GLÖMT ATT OPTIMERA BARNEN ÄLSKLING?

EN STUDIE I HUR ETT EFTERSTRÄVANSVÄRT FÖRÄLDRASKAP PRESENTERAS I TVÅ HANDBÖCKER FÖR FÖRÄLDRAR

ANNA ACKZELL
HILDA GERDMAR

Ackzell, A & Gerdmar, H. Du har väl inte glömt att optimera barnen älskling? En studie i hur ett eftersträvansvärt föräldraskap presenteras i två handböcker för föräldrar. *Examensarbete i socialt arbete 15 högskolepoäng*. Malmö universitet: Fakulteten för hälsa och samhälle, institutionen för socialt arbete, 2019.

Föräldraskapsidealet i västvärlden har under de senaste decennierna på flera sätt intensifierats och blivit alltmer expert-orienterat. Idag finns det till exempel en hel uppsjö av handböcker fyllda med olika strategier och råd riktade till föräldrar. Barn och föräldraskap kan samtidigt sägas utgöra ett viktigt område inom fältet socialt arbete. Denna c-uppsats syftar att genom kvalitativ metod undersöka hur bilden av ett eftersträvansvärt föräldraskap idag presenteras i två svenska populärvetenskapliga handböcker för föräldrar. Materialet som ligger till grund för denna uppsats är två utvalda svenska populärvetenskapliga handböcker för föräldrar som kan anses vara populära i sin genre just nu. *Med känsla för barns självkänsla* (2015) av Petra Krantz Lindgren och *Smart föräldraskap* (2018) av Mattias Ribbing. Materialet har analyserats med hjälp av tematisk innehållsanalys och, förutom ett övergripande intersektionellt teoretiskt ramverk, teorierna kritisk vithetsteori, individualisering och Bourdieus begrepp kapital. Två huvudteman hittades i materialet: *närvaro* och *utveckling*. Det uttrycks i materialet som eftersträvansvärt att som förälder vara närvarande i form av att vara engagerad, beslutsam, resursstark, tillgänglig och lyhörd i relation till sina barn. Det framställs även som eftersträvansvärt att som förälder sträva efter utveckling i form av självutveckling men också genom att vilja vara en god förebild och utveckla sina barn i termer av lärande och framgång. Resultatet visar att de teman vi fann ger uttryck för en individualiserad syn på föräldraskap, där de eftersträvansvärda idealen inte tar hänsyn till samhälleliga maktstrukturer som individen lever under, såsom vithet och klass. Det eftersträvansvärda föräldraskapet presenteras istället i de utvalda handböckerna som ett dekontextualiserat ideal. Detta kan ses i linje med neoliberal tendenser som genomsyrar samhällsklimatet idag. Sett till vad tidigare forskning kommit fram till stämmer vårt resultat till stor del överens med denna men indikerar att det inom ämnet finns behov av fortsatt forskning.

Nyckelord: Föräldraskap, föräldraskapsideal, handböcker, individualisering, intersektionalitet, sociala strukturer

DON'T FORGET TO OPTIMIZE THE CHILDREN, DARLING

A STUDY OF HOW A DESIRABLE PARENTHOOD IS PRESENTED IN TWO HANDBOOKS FOR PARENTS

**ANNA ACKZELL
HILDA GERDMAR**

Ackzell, A & Gerdmar, H. Don't forget to optimize the children, darling. A study of how a desirable parenthood is presented in two handbooks for parents. *Degree project in social work 15 högskolepoäng*. Malmö University: Faculty of Health and Society, Department of social work, 2019.

In recent decades, ideals around parenting practices have in many western cultures intensified and become increasingly expert-oriented. Today, for example, there are a whole host of handbooks filled with different strategies and advice for parents. At the same time, the experiences of children and issues around parenting practices can be said to be important areas in the field of social work. This bachelor thesis aims to investigate, through qualitative methods, how the image of a desirable parenthood is presented in two Swedish popular science handbooks for parents. The material on which this essay is based is two selected Swedish parenting handbooks that can be considered popular in their genre right now. *Med känsla för barns självkänsla* (2015) by Petra Krantz Lindgren and *Smart föräldraskap* (2018) by Mattias Ribbing. The material has been analyzed using thematic content analysis and, in addition to an overall intersectional theoretical framework, critical whiteness theory, individualization theory and Bourdieu's concept of *capital*. Two main themes were found in the material: *presence* and *development*. It is expressed in the material as desirable that a parent be *present* in the form of being committed, decisive, resourceful, available and responsive in relation to their children. It is also presented as desirable as a parent to strive for *development* in the form of one's own personal development but also in striving to be a good role model and helping one's children to develop in terms of learning and success. The themes found throughout the material express an individualized view of parenting, where the ideals presented as desirable do not take into account the social power structures under which the individual lives, such as whiteness and class. Desirable parenting was instead presented in the selected handbooks as a decontextualized ideal. This can be seen in line with neoliberal tendencies that permeate the social climate of Sweden and many other Western cultures today. In relation to previous research, our results largely correspond to earlier findings, but indicate that there is a need for further research in this area.

Keywords: Handbooks, individualization, parental ideals, parenting, intersectionality, social structures

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. INLEDNING & PROBLEMFÖRMULERING	4
1.1 Syfte	5
1.2 Frågeställning.....	5
2. KUNSKAPSLÄGE	5
2.1 Föräldraskapsideal i en historisk kontext	6
2.2 Konstruktioner av den ideala föräldern och expertkultur.....	6
2.3 Politiska strömningar & föräldraskap.....	8
2.4 Intersektionella perspektiv på föräldraskap	9
3. TEORI	11
3.1 Intersektionalitet.....	11
3.2 Kritisk vithetsteori	11
3.3 Kapital & respektabilitet	14
3.4 Individualisering.....	15
3.4.1 Beck & Beck-Gernsheim.....	15
3.4.2 Giddens.....	16
3.4.3 Bauman	17
4. METOD	17
4.1 Tillvägagångssätt & analysmetod.....	18
4.2 Hermeneutik.....	19
4.3 Urval	19
4.4 Material	20
4.5 Tillförlitlighet & äkthet.....	20
4.5.1 Tillförlitlighet	21
4.5.2 Äkthet.....	21
4.6 Etiska överväganden & situering.....	21
5. RESULTAT & ANALYS	23
5.1 Närvaro	23
5.1.1 Engagemang.....	23
5.1.2 Beslutsamhet	25
5.1.3 Resursstyrka	26
5.1.4 Tillgänglighet.....	27
5.1.5 Lyhördhet.....	28
5.2 Utveckling	30
5.2.1 Självutveckling.....	30
5.2.2 Förebild.....	32
5.2.3 Lärande och framgång.....	33
6. AVSLUTANDE DISKUSSION	35
REFERENSER	38

1. INLEDNING & PROBLEMFORMULERING

“Vad är en bra förälder? I föräldrarollen ryms så mycket: Att trösta och hjälpa, att uppfostra och sätta gränser, välja förskola, vara en bra förebild och bara finnas där ...” (Vi föräldrar, 2018)

Går det att svara på vad ett gott föräldraskap innebär? Detta citat från *Vi Föräldrar* kan illustrera att det finns bilder av hur föräldrar bör vara och bör göra för att uppnå “det goda föräldraskapet”. Föräldraskap har länge varit under lupp i den svenska forskningen och i samhället, med idéer om hur det eftersträvarsvärda föräldraskapet bör iscensättas och praktiseras. Under den svenska välfärdsstatens utbyggnad uttrycktes vikten av statens inflytande i familjelivet och värdet av en god barnuppfostran som behövde stötts genom föräldrautbildningar och allmän barnomsorg. Svensk forskning kan visa hur kulturella och sociala förväntningar på föräldrar har ökat historiskt samt hur föräldrar själva har fått ett ökat engagemang i sitt föräldraskap (Forsberg, 2009). Det kan urskiljas hur den senmoderna tidens föräldraskap kantas av föreställningar om att en förälder bör vara ansvarstagande och skapa ett harmoniskt och kärleksfullt hem för sina barn. Pedagogiska och barnpsykologiska tips till föräldrar har i linje med detta blivit allt vanligare (Bergman et al, 2011).

Vad är det då för bild av föräldraskap som förmedlas i media och populärvetenskap idag? Nuförtiden finns det en hel uppsjö av handböcker för föräldrar där de kan välja och vraka mellan strategier för ett aktivt, jämställt, lyhört, smart föräldraskap osv. Experter såsom psykologer, familjerådgivare och livsstilskonsulter har på senare tid blivit framträdande inom den populärvetenskapliga litteraturen och kan på så vis antas ha en stor påverkan på dagens föräldrar (Johansson, 2009).

Den här typen av psykologiskt tänkande har i populärkulturen blivit en viktig del i framställningen av vad som är ett bra liv och hur individen uppnår detta. Idéerna genomsyras av antagandet om en autonom individ som har alla förutsättningar att få ett gott och lyckligt liv bara hen med psykologisk kunskap övervinner de inre blockeringar som försvårar ”självförverkligandet” (Rose, 1998). Populärterapi kan därför i sin karaktär sägas vara individcentrerad då den är ett uttryck för en fixering av själva jaget. Denna fixering menar forskare präglar västvärlden idag. Individen har fått en allt viktigare roll i det moderna samhället då dennes livsbana tidigare varit underordnad kollektivet och förutbestämd. I det moderna och senare post-, hög- och senmoderna samhället ses individen som mer fri från traditionen med dess givna ramar. I senmodern sociologisk teori kallas denna förflyttning individualisering (Beck & Beck-Gernsheim, 2002).

Självhjälpsböcker har pekats ut som tidstypiska dokument som både vittnar om och är ett resultat av dessa förändringar i samhället. Våra nära relationer ses alltmer som projekt av individuell karaktär med mindre fasta ramar och strukturer än tidigare (Beck et al, 1994; Beck & Beck-Gernsheims, 1995; Beck & Beck-Gernsheims, 2002). Istället för att lyfta fram en kollektiv förklaring till ojämlikheter människan upplever söker hon i det senmoderna samhället nu istället biografiska förklaringar. Det leder till att individen i allt högre grad själv bär ansvar för skapandet av sin livssituation (Beck & Beck-Gernsheim, 2002). Samtidigt bör sägas att världen inte är en jämlik plats. Även i Sverige lever befolkningen med mycket olika ekonomiska förutsättningar och inkomstklyftorna

har här ökat sedan 1980-talet (Fritzell et al, 2014). Sociologen Skeggs lyfter också fram hur en medelklass med en ekonomisk och social stabilitet bär på ett större handlingsutrymme att visa upp sitt liv och sin syn på verkligheten (Johansson, 2009).

Barn och föräldraskap kan sägas vara ett eget område inom socialt arbete. Under utbildningen på socionomprogrammet ingår litteratur om barns psykologiska utveckling och anknytningsteori. Vi får på socionomprogrammet bland annat lära oss om föräldrars roll i barns utveckling, barns rätt till sina föräldrar samt skydds- och riskfaktorer inom familjen. Vi får också med oss kunskap kring hur individen påverkas av omgärdande strukturer och vikten av att inta ett intersektionellt perspektiv på fenomen vi möter inom det sociala arbetet. Vi anser, utifrån detta, att det finns ett behov av att undersöka hur en expertkultur och en självhjälps-idé i dagens samhälle möjligtvis kan skapa bilder av vad ett eftersträvansvärt föräldraskap innebär. Vi vill också lyfta hur denna bild skulle kunna vara påverkad av vilka sociala strukturer vi som individer lever under.

1.1 Syfte:

Syftet med uppsatsen är att undersöka hur bilden av ett eftersträvansvärt föräldraskap idag presenteras i två svenska populärvetenskapliga handböcker för föräldrar. Detta för att analysera hur bilden av det eftersträvansvärda föräldraskapet konstrueras utifrån maktstrukturer som vithet och klass samt hur individualisering spelar in i denna konstruktion.

1.2 Frågeställning:

- Hur presenteras ett eftersträvansvärt föräldraskap i två utvalda svenska populärvetenskapliga handböcker för föräldrar?

2. KUNSKAPSLÄGE

Vi kommer i följande kapitel presentera tidigare forskning på vårt ämne. Vi placerar vår studie inom forskningsfältet familjeforskning som kan ses som en del inom forskningsområdet socialt arbete. Vi anser också att studien skulle kunna placeras inom den feministiska familjeforskningen då vi i vår uppsats ämnar göra en maktkritisk analys av böckerna samt väljer att använda oss av intersektionalitet som ett av de begrepp som vi grundar analysen på. Detta angreppssätt kan ses som centralt inom den feministiska teoribildningen (Nationella sekretariatet för genusforskning, 2018). Vi har gjort sökningar i databaserna *Sociological abstracts* och *Psychinfo*, med sökorden: Parent, parenting, good parenting, individualism, social structures, intersectionality, expert, advising och self-help books bland annat. Där har vi funnit flera relevanta artiklar, en avhandling och en rapport på ämnet. Vi testade ovanstående sökord i olika kombinationer i många olika sökningar för att försöka hitta de artiklar med störst relevans. Vi sökte alltid efter artiklar som var peer reviewed som en naturlig avgränsning. När vi valde ut artiklarna läste vi först abstracts för att få en översikt om de kunde tänkas vara relevanta för vår studie eller inte, där en hel del artiklar föll bort. De vi sedan valde ut, läste vi i sin helhet. I detta skede föll några av de utvalda artiklarna också bort, ofta på grund av att de behandlade nästan samma ämne som en annan artikel som vi redan valt ut eller för att de fokuserade på något vi inte ansåg helt och hållet relevant för vår studie. Vi har valt att lyfta fram en hel del internationell forskning, men avgränsat oss till studier som framförallt befinner sig i en västerländsk kontext. Vi har också valt en del svensk forskning som tar upp teman

som tillika vår studie innehåller; individualism, intersektionalitet och ideal kring föräldraskap. Vidare har vi försökt att hitta så färsk forskning som möjligt men som samtidigt är relevant för vår studie. Den tidigare forskning vi valt att presentera är publicerade mellan 2005-2018, varav de flesta är publicerade under 2010-talet.

2.1 Föräldraskapsideal i en historisk kontext

Ideal kring föräldraskap är något som förändrats över tid. Den australiensiska artikeln *Conforming to intensive parenting ideals* (2017) bygger, förutom på djupintervjuer med föräldrar idag, på en litteraturstudie om föräldraskapsidealets historiska utveckling i det västerländska samhället från 1800-tal fram till idag. Denna vittnar om att dagens *intensiva föräldraskapsideal* kommer ifrån idéer om det *intensiva moderskapet* som utvecklades under 1800-talet och den industriella revolutionen. Männerna placerades i den offentliga sfären och kvinnorna i den privata, där ansvaret för barnuppfostran ingick. 1900-talets genomslag inom medicinsk vetenskap, neurovetenskap och upptäckter inom utvecklingspsykologi samt psykoanalys fick sedan inflytande över vilka metoder inom barnuppfostran som ansågs önskvärda. Experter uppmanade mammor att vara vaksamma på deras barns fysiska hälsa och psykiska välmående samt ta ansvar för sina barns intellektuella utveckling. Anknytningsteorin kom på 50- och 60-talen också att påverka vikten av mammans närvaro ytterligare. Det intensiva moderskapet har format dagens diskurs om föräldraskap och dess praktiker. Idag har dock termen *intensivt föräldraskap* alltmer ersatt begreppet intensivt moderskap i litteraturen (Smyth & Craig, 2017).

Under 1900-talet har *förälder* ändrats från att vara något en *är* till något en *gör*. Studiens djupintervjuer liksom annan forskning visar på att samtidens föräldraskapsideal, till skillnad från dåtidens, är barncentrerat, kravfyllt, ekonomiskt dyrt och expert-orienterat. Idealen tycks vara internaliserade och förgivet-tagna. Det är brett argumenterat att föräldraskapet har intensifierats de senaste decennierna och att det intensiva föräldraskapsidealet utgör den ledande diskursen om föräldraskap idag (Smyth & Craig, 2017).

2.2 Konstruktioner av den ideala föräldern och expertkultur

Tidigare studier liknande vår har gjorts på föräldraforum på nätet samt på statligt utgivna handböcker riktade till föräldrar i Belgien av Geinger, Vandenbroeck och Roets (2014). De beskriver hur föräldrarna både konstrueras utifrån experternas råd och själva konstruerar, i sina egna berättelser och råd till andra föräldrar, en myt om den ideala föräldern, utan att ta hänsyn till kontexten de befinner sig i. Dessa ideal består i att ansvaret över att uppfostra barnet till en god, autonom medborgare ligger på den individuella föräldern, vilket bekräftar tidigare forskning som visar på hur dessa diskurser är betingade med idéer om en social investerings-stat och neoliberalism. Föräldrarna förhåller sig hela tiden till normer kring hur ett gott föräldraskap bör iscensättas och kan antingen anpassa sig efter detta eller misslyckas och bekänna det. Avslutningsvis poängterar forskarna att de betraktar föräldraskap som en social fråga som bör vara ett delat ansvar mellan både de statliga och privata domänerna. För att uppnå detta behöver fokus läggas på att se till vad föräldraskap kan vara i en specifik kontext snarare än vad det borde vara, som ett dekontextualiserat ideal (Geinger et al, 2014).

En svensk studie som gjorts på samma tema är Kristina Alstams (2016) diskursanalys av två internetforum för föräldrar i Sverige mellan 2006-2015. Resultatet visar på hur föräldrarnas utsagor om föräldraskapets praktik utgår från

ett ideal som handlar om en prekär individ som styrs både genom självteknologi och genom samhälleliga förväntningar på att hon ska kunna tillgodose både sitt barn och sig själv goda resurser. Föräldraskap förstås också som ett sorts arbete där ju mer föräldern investerar - ju mer vinner den säkerhet och framgång för sitt barn. Ansvar för barnen ses till största del som individuellt och där samhället kan gripa in som en sista utväg. Detta är dock inte eftersträvansvärt utan föräldrarna bör själva klara av sitt uppdrag att fostra oberoende och självständiga medborgare (Alstam, 2016).

Ytterligare en liknande studie, som tittat mer specifikt på texter och digitala nätverk om barns inlärning och föräldraskap, presenteras i artikeln *The 'good' parent in relation to early childhood literacy: symbolic terrain and lived practice* (2009). I det 3-åriga forskningsprojektet har forskarna utfört en diskursanalys på australiensiska och amerikanska texter. Analysen visar hur vårdnadshavare framställs som centrala utbildare av sina förskolebarn. I både kommersiell litteratur och i litteratur framställd av offentliga institutioner erbjuder texterna en lösning på problemet *barnet som inte är redo än*. Texterna betonar att föräldrar måste lära sina barn saker innan de börjar skolan för att de ska vara redo samt kunna det som förväntas av dem. Annars kommer deras barn att halka efter. Bra föräldrar ska ge sina barn de bästa pedagogiska och sociala chanserna i livet. Både i USA och Australien visade det sig att det erbjuds mycket broschyrer om tidig inlärning till föräldrar redan innan deras barns födsel. Det görs mängder av reklam för leksaker som ska göra barnen *skolberedda*. I Australien uppmanas föräldrar av regeringen att det är deras ansvar som "riktiga" föräldrar och vårdnadshavare att delta i sina barns läskunnighet "från början" av barnens liv. Intervjuade föräldrar berättar i studien att de tittar på tv-programmet *Supernanny* och härmar programledarens uppfostringsstil liksom att de använder sig av inlärningsprodukter som riktar sig mot barns oberoende användning. Med inlärningsmaterial som kan spelas upp i bilen utnyttjas tiden på ett effektivt sätt menar somliga föräldrar. Att en "bra" förälder måste göra något för att främja sina barns läskunnighet och göra dem skolklara inom utbildningsämnen visade sig vara den rådande synen som föräldrarna själva hade (Nichols et al, 2009).

I studien *The Price Mothers Pay, Even When They Are Not Buying It: Mental Health Consequences of Idealized Motherhood* (2016) som inkluderar 283 mammor från olika regioner i USA som skattat sig själva i en enkät, kopplas höga förväntningar på mammor till psykisk ohälsa. Studien indikerar att även kvinnor som inte säger sig tro på ideologin om ett intensivt moderskap riskerar att uppleva ökad stress, ångest och minskad upplevd självförmåga i pressen på att vara en perfekt mamma och med skulden över att inte leva upp till dessa ideal. Internaliseringen av skuld och pressen på att lyckas vara tillräckligt bra visade sig vara skadlig för mammorna. I studien kritiserar också den rådande moderskapsmodellen för att se förbi de mycket olika sätten det finns att göra moderskap på. Detta inkluderar lesbiska, bisexuella eller transexuella mammor och mammor från olika socioekonomiska bakgrunder liksom mammor som rasifieras som icke-vita (Henderson et al, 2016).

Ett annat uttryck för expertkultur är hur föräldrar som utmanar normen, såsom exempelvis HBTQ-föräldrar, kan nå positiv självrepresentation genom att bli legitimerade som goda föräldrar med hjälp av experters "godkännande". I Bertones artikel beskrivs hur föreningar för HBTQ-föräldrar samverkar med psykologer/experters för att få erkännande för att styrka sin behörighet och förmåga att ta hand om ett barn. Detta samspelar med den neoliberal tid vi lever i

då sociala frågor individualiseras samt en hegemonisk terapeutisk kultur råder. Genom att bli "godkända" som hälsosamma föräldrar i en medicinsk kontext får HBTQ-föräldrar tillhöra "det normala". De blir genom detta medverkande till att denna medicinska idé om "det goda föräldraskapet" upprätthålls och frågor om sociala ojämlikheter osynliggörs (Bertone, 2017).

2.3 Politiska strömningar & föräldraskap

I den brittiska artikeln *Austerity parenting* (2013) skriver forskaren Tracey Jensen om fenomenet *ett åtstramat föräldraskap* som hon menar präglar Europa idag. Berättelser om *åtstramning* menar hon är centrala för en agenda som syftar till att länka fattigdom till svaghet eller värdelöshet. Sedan finanskrisen har den politiska lösningen på en osäker framtid varit att krympa staten, komprimera offentliga utgifter, bedriva effektivitet och eliminera överskott. Berättelsen om *åtstramning* hävdar artikelförfattaren blivit kraftfullt förankrad i den allmänna politiska idén och i populärkulturen. Detta menar hon är en process av intensivt ideologiskt arbete som kallas för *åtstramningens alkemi*. Med denna alkemi blir sociala problem som fattigdom, social orörighet, ekonomiska ojämlikheter och ogynnsamma omständigheter magiskt förvandlat till problem som *välfärdsberoende* och *en kultur av ansvarlöshet*. Finanskrisen förklaras ha blivit ett ideologiskt verk där efterkrigstidens sociala kontrakt, välfärden eller statens stöd till medborgarna vid behov, har blivit för kostsam att finansiera offentligt. Välfärdsstaten har blivit framställd som en negativ form av ett storstyre som nu måste slopas. Åtstramningspolitiken framställs som nödvändig, inte på grund av kapitalismens misslyckande eller den globala neoliberalismens övergrepp, utan på grund av att vi har haft det för bra (Jensen, 2013).

Åtstramningsberättelsen märks kanske mest intensivt kring familjen som institution än på någon annan plats. Åtstramningsstyret orsakar nämligen en ekonomisk press på familjer, framförallt fattiga familjer. Jensen betonar att forskare hävdar att även om sanningen är att barnfattigdom är flerdimensionellt, tjänar dessa justeringar till att dölja fattigdomens strukturella rötter. De förvränger bilden av fattigdom och framställer den som något som kan förbättras genom "bättre val" och personligt ansvar. Allt mer förekommande medierepresentationer av "ett dåligt föräldraskap" såsom reality tv-program som *Supernanny*, bidrar till att cementera denna bild. Liksom inom andra områden av självhjälpskulturen är här sociala problem obevekligt individualiserat och psykologiserat samt faller tillbaka på det inkompetenta subjektet och dennes "dåliga" kulturella val. Det åtstramade föräldraskapet gör att människor är mer ansvariga än någonsin för sina barns framtida framgångar (och misslyckanden) samtidigt som de blir alltmer sårbara på grund av senkapitalismens villkor (Jensen, 2013).

Neoliberalistiska strömningar har också urskiljts i en svensk studie som problematiserar Socialdepartementets dokumentet *Sveriges Nationella Strategi för ett Utvecklat Föräldrastöd* (2018). Dokumentets syfte är att komma till bukt med barns försämrade psykiska hälsa i Sverige. Psykisk ohälsa hos barn i skolåldern beskrivs i dokumentet som ett individuellt problem som orsakats av osäkra föräldrar menar författaren till artikeln, som betonar att detta är ett uttryck för en deterministisk syn på föräldraskap. Evidensbaserade stödprogram för föräldrar beskrivs i synnerhet i dokumentet som ett centralt verktyg för att förbättra föräldrars ansvarsförmåga och föräldraskap. Artikelns författare betonar även med sin diskursanalys av dokumentet att ideal som relateras till medelklassens föreställningar om föräldraskap och en traditionell syn på kön understryks i texten. En deterministisk syn på föräldraskap beskrivs som den dominerande

diskursen i moderna västerländska sammanhang där föräldrars (bristande) beteende bedöms bestämna deras barns hälsa och framtida liv. Dessa neoliberala idéer menar författaren har skapat goda förutsättningar för en bransch som sysslar med självhjälpsprodukter, litteratur, tv-program och terapigrupper riktade till föräldrar. Då psykisk ohälsa i Sverige ökar även bland vuxna, i synnerhet hos kvinnor, frågar sig författaren om pressen på att vara en god förälder skapar psykisk ohälsa i sig. Författaren kritiserar att kön, social klass och etnicitet framställs som oproblematiske faktorer när det gäller att förstå komplexiteten i de olika ramar som villkorar psykisk hälsa (Widding, 2018).

Trots kritik mot ett psykologiskt angreppssätt finns dock rapporter som tyder på att föräldraskapsstöd och liknande interventioner på individnivå för småbarnsföräldrar har potential att minska ojämlikheter. I rapporten *Strategies for reducing inequalities and improving developmental outcomes for young children in low-income and middle-income countries* (2011) lyfts att den tidiga barndomen är den mest effektiva och kostnadseffektiva tiden att säkerställa att alla barn utvecklar sin fulla potential. I rapporten argumenteras det för att föräldraskapsstöd för föräldrar ofta förbättrar barns kognitiva och känslomässiga utveckling samt deras skolberedskap. Detta skriver rapportens författare är ett viktigt led i att hindra ekonomiska skillnader hos en befolkning från att breddas ytterligare. Det finns dock mycket begränsade bevis för att psykosociala insatser kan förbättra välbefinnandet för barn som befinner sig i en allvarlig riskzon på grund av till exempel fysiska funktionshinder, svår undernäring, låg födelsevikt och HIV-infektion understryker författarna (Engle et al, 2011).

2.4 Intersektionella perspektiv på föräldraskap

Då intersektionalitet är ett centralt begrepp i vår studie har vi tittat närmare på tidigare forskning som undersöker hur föräldraskap kan analyseras utifrån detta perspektiv, där kön, ras och klass varit framträdande analyskategorier i artiklarna. I många av de artiklar vi hittat som knyter an till vårt ämne, tas kön upp. Det har gjort att vi valt att inte helt utesluta att ta upp detta begrepp trots att fokuset i vår studie är vithet och klass. Kön hänger ihop med intersektionalitet, vårt teoretiska ramverk, och att presentera tidigare forskning kring föräldraskapsideal utan att nämna artiklar som belyser kön, anser vi hade blivit problematiskt. Kön spelar också en viktig roll i att förstå föräldraskapsideal utifrån en historisk kontext.

I artikeln *Feminist perspectives advance four challenges to transform family studies* (2016) tar Christine Kaestle upp hur det finns ett behov av ett intersektionellt perspektiv inom familjeforskning. Hon går igenom tidigare feministisk familjeforskning och presenterar fyra perspektiv som är viktiga att förhålla sig till inom fältet. Dessa perspektiv kan utmana rådande strukturer i samhället då familjen är en utmärkt arena för att lyfta frågor kopplat till kön samt andra maktstrukturer och förtryck. Ett perspektiv hon tar upp är vikten av att utforma intersektionella sätt att se på strukturella nivåer. Att inta ett intersektionellt perspektiv handlar om att se hur maktstrukturer i förhållande till kön samspelar med andra förtryck samtidigt. Intersektionalitets-forskare undersöker på så sätt hur individens plats i samhället hänger ihop med hur maktsystem interagerar på mikronivå genom individuella och relationella erfarenheter. Vikten läggs på att känna igen hur maktstrukturer kopplade till kön samt andra förtryck skär genom varandra och omdefinierar varandra på flera olika nivåer (Kaestle, 2016).

I en amerikansk studie har det undersökts hur genus adresseras i förhållande till föräldraskap i självhjälpsböcker riktade till föräldrar i USA. Två olika sätt att tala om genus urskiljdes i materialet; dels explicita sätt och dels implicita sätt. Forskarna fann att samtalen om män, kvinnor och familj var explicit på det sättet att de upprätthöll stereotypa bilder av vad en familj bör vara samt hur mamman och pappan bör organisera sin familj. Mer implicita sätt att adressera genus var genom att beskriva stereotypa situationer som kan uppkomma i en familj, utan att påtala genusaspekten i detta. Självhjälpsböckerna upprätthöll på så sätt rådande normer kring könsroller som finns inbyggda i den heterosexuella familjen. Att inte ta upp ämnet genus i självhjälpsböcker säger någonting om hur alternativa sätt att organisera sin familj på negligeras. Genom studien lägger forskarna vikt vid hur professionella som arbetar med föräldrar och familjer kan dra nytta av studien genom att bli uppmärksammade på vilka budskap kring genus och föräldraskap som familjer som läser dessa slags böcker möter. Forskarna argumenterar för att det är relevant att, som både förälder och professionell, kunna förhålla sig kritisk till dessa böcker och att professionella kan använda denna studie som ett diskussionsunderlag i sitt arbete med föräldrar (Krafchick et al, 2005).

Svenska mäns relationer till faderskap och nya pappa-ideal behandlas i artikeln *Caring Fathers The Ideology of Gender Equality and Masculine Positions* (2008). Där betonas att bilden av en hegemonisk maskulinitet gradvis håller på att förändras. Studien som bygger på fokusgruppsintervjuer med grupper av olika svenska män visar att jämställdhetsperspektivet har ett starkt generellt inflytande på männens sätt att relatera till frågor om faderskap. Det poängteras i artikeln att en strävan att nå ett mer jämställt faderskap successivt vuxit sedan 1970-talet. Idag handlar diskussionerna om möjligheten att dela föräldradigheten lika och vikten av gemensamt ansvar samt att det idag också finns en stark tendens till att män vill vara mer med sina barn. Samtidigt lyfter författarna att det inte nödvändigtvis innebär att män är mer jämställda för det. Mammor drar fortfarande det tyngsta lasset vad gäller ansvar för barnen. Männerna i fokusgrupperna uttryckte dock en hoppfull syn på förändring mot ett mer jämställt föräldraskap. Gruppen med män som invandrat till Sverige omfamnade samma grundläggande mål, att skapa den jämställda fadern, men såg också fler hinder för detta kopplat till social utslagning samt materiella hinder. Artikeln indikerar att män i Sverige idag vill manifesteras sin vilja att leva upp till ideal om jämställdhet. Samtidigt finns en stark norm från arbetsmarknadens sida om att män bör prioritera sitt arbete framför omvårdnaden av sina barn (Johansson & Klinth, 2008).

Att maktstrukturer påverkar individen är något som också lyfts i en studie som handlar om hur afroamerikanska mammor ser på och upplever rasism i sin vardag i USA. Hayes och Casstevens (2017) lyfter hur ideal kring moderskap verkar direkt i mammornas liv och att förväntningarna som ställs på dem är höga samt att de som anses bäst lämpade är vita, heterosexuella medelklasskvinnor. Resultatet av studien visade på hur det i vissa avseenden handlade om att klass var det som påverkade upplevelsen av privilegier, auktoritet och makt snarare än ras. Det kom dock fram att rasism inte bara påverkade mammornas sätt att uppfostra sina barn på utan också hur de såg på sin uppgift som föräldrar. Mammorna beskrev hur de bl.a. oroade sig över deras barns internaliserade rasism, den amerikanska myten om jämlikhet, institutionell rasism, utseende och respektabilitet. En av de mest smygande aspekterna av rasism de upplevde var att hela tiden behöva lära sina barn om hur det fanns en smärtsam, ojämlikhet mellan svarta och vita. En mamma beskrev sorgen i att behöva se sitt barn bli mött av rasism och hur det påverkade hans självuppfattning och hans känsla av egenvärde (Hayes & Casstevens, 2017).

De svenska forskarna Dahlstedt & Lozic (2017) har också uppmärksammat hur *färgblind rasism*, påverkar föräldrar i Sverige, där föräldrar till barn i utsatta områden beskrivs som oengagerade “problemföräldrar” och att de har bristfälliga föräldraegenskaper. Då föräldrarna ses på som att de har möjlighet till förändring men inte tar dessa chanser, osynliggörs deras bristande handlingsutrymme, som beror på strukturella villkor som de lever under (Dahlstedt & Lozic, 2017).

3. TEORI

Vi kommer i följande kapitel presentera de teoretiska utgångspunkter och begrepp som vi senare ämnar använda i vår analys. Dessa består av ett övergripande intersektionellt teoretiskt ramverk, vidare kommer vi att gå igenom kritisk vithetsteori, Bourdieus begrepp kapital samt begreppet individualisering utifrån Bauman, Giddens och Beck.

3.1 Intersektionalitet

Begreppet intersektionalitet har framförallt vuxit fram inom en feministisk idétradition som en kritik från antirasistiskt håll av den feministiska rörelsen som exkluderande och bestående av en hegemonisk vithet. Teoretikerna de los Reyes och Mulinari (2005) lyfter hur begreppet behövs inom den kritiska forskningen för att sätta ljus på hur intersektionen mellan olika maktasymmetrier verkar (de los Reyes & Mulinari, 2005). Att inta ett intersektionellt perspektiv i vår analys innebär att vi vill sätta fokus på hur de maktstrukturer vi granskar, vithet och klass, samverkar i en given kontext. Så som de los Reyes, Molina och Mulinari uttrycker det:

“Intersektionalitet tillhandahåller en teoretisk ram för att analysera hur makt konstitueras utifrån socialt konstruerade skillnader som är inbäddade i varandra och som förändras i skilda rumsliga och historiska sammanhang”
(de los Reyes, Molina & Mulinari, 2005, s.25).

Vi kan alltså inte endast titta på hur vithet och klass konstrueras isolerat från varandra utan behöver granska dessa två strukturer samtidigt. Vi kommer ta hjälp av två teoretiska utgångspunkter, kritisk vithetsteori samt Bourdieus begrepp kapital för att sedan fläta samman dessa i vår analys. Då vi använder oss av ett intersektionellt ramverk kan det problematiseras huruvida vi inte väljer att ta upp kön/genus som en egen analyskategori i vårt teorikapitel. Vi har valt att inte fokusera på att ta upp någon teori kring detta då vi anser att en avgränsning av teoretiska perspektiv har varit nödvändig. Genusperspektivet är inte heller centralt för vår analys. Detta val har vi gjort, dels med anledning av den begränsade omfattningen av vårt arbetes storlek och dels på grund av att vi anser att det redan forskats mycket kring just kön/genus inom familjeforskning och att vi med vår uppsats vill utvidga fokus till att istället analysera vithet och klass kopplat till föräldraskap.

3.2 Kritisk vithetsteori

Vi ämnar använda oss av begreppet ras och rasifiering, där vi förstår begreppet ras som en social kategori och något som konstrueras. Vi vill också understryka att vi inte menar det ras-begrepp som använts för att beskriva mänskliga raser som något essentiellt eller biologiskt. Att vi väljer begreppet *ras* och inte *ethnicitet* är inspirerat av de los reyes & Molina (2005) som menar att etnicitetsbegreppet kan råka dölja hur rasistiska strukturer finns inbyggda i vårt samhälle. Att istället

använda begreppet ras kan på så sätt synliggöra detta på ett tydligare sätt. Att undvika att tala om ras i Sverige idag har också kallats för färgblindhet, att inte erkänna att kroppar med olika färger möter olika mycket motstånd (de los reyes & Molina, 2005, Hübinette et al; 2012).

Vi kommer också att använda oss av begreppet vithet tillsammans med ras, detta gör vi då vi vill belysa det normsystem som strukturerar relationen mellan raser, där vithet konstrueras som den privilegierade positionen. Detta skulle i likhet med könsmaktsordningen kunna kallas *rasmaktsordningen* och att det råder en hegemonisk vithet i dagens svenska samhälle (Hübinette et al; 2012). Vidare kommer vi också att använda oss av begreppet icke-vit för att beskriva de som inte bär på vithet. Att använda begreppet icke-vit är något som Richard Dyer (1997) väljer att göra men som han också problematiserar då han menar att det blir en negation, att personer endast blir en avsaknad av någonting. Dock anser han att begreppet icke-vit, snarare än svart, eller "people of color", visar på att vit också är en färg. Används inte ordet icke-vit så osynliggörs vitheten som en färg ännu en gång. Då det är detta faktum vi vill sätta fokus på, kommer vi liksom Dyer, i denna kontext att använda oss av icke-vit för att beskriva de som inte omfattas av vitheten (Dyer, 1997).

Begreppet vithet, inom kritiska vithetsstudier, syftar till att synliggöra att vita kroppar tar del i rasifieringsprocesser. Richard Dyer (1997) beskriver hur det är ett svårt projekt att skärskåda vitheten då dess egen bild av sig själv innehåller idéer om att den är självklar, universell och tillhör det normala, samt att denna bild hela tiden reproduceras i samhället runt omkring oss. På grund av att den privilegierade vita positionen betecknas som att "inte vara något särskilt", ser sig vita som framförallt *individer* och inte som en etniskt sammanhörande gruppering. Detta gör att vita har svårt att se hur strukturell positiv diskriminering, att vita kroppar exempelvis får hjälp och uppmärksamhet inom offentligheten på olika sätt, inte hänger ihop med deras personlighet utan med det faktum att de är vita. Dyer menar att vita förutsätter att de endast värderas utifrån deras individuella kvaliteter och förmågor och inte utifrån deras vithet (Habel, 2012; Dyer, 1997). Vitheten kan på så sätt också beskrivas som en icke-färg, den är osynlig då den tillhör normen, dock är den endast osynlig för de som själva bär på den. Sara Ahmed (2011) talar om hur vita kroppar lättare kan känna sig hemma på olika platser då de lever i en värld som skapats för dem. Kolonialismen har skapat en värld som är "vit" där vita kroppar får en tydlig hemvist, de vet hur de ska röra sig i världen. Vitheten kan på så sätt beskrivas som:

"en orientering som gör vissa saker nåbara. I 'saker' inkluderas då inte bara fysiska objekt utan också stilar, möjligheter, strävanden, tekniker, vanor. Ras blir, enligt detta sätt att se, en fråga om vad som finns inom räckhåll; vad som är möjligt att uppfatta och göra 'saker' med" (Ahmed, 2011, s.132).

Att se vithet som en orientering är ett tacksamt angreppssätt i vår studie då den vill undersöka hur ett eftersträvansvärt föräldraskap presenteras. Det vi utifrån detta då kan fråga oss är - vilket sorts föräldraskap beskrivs som nåbart i böckerna? Ahmed talar också om vithet som att det handlar om vilka kroppar som blir bekväma och känner sig hemma i vilka rum. I ett rum som orienteras runt vithet kan vita kroppar ta plats och breda ut sig utan att "märkas" eller utsättas för press. Vidare diskuterar Ahmed hur vithet kan ses som ett sorts arv som har en inverkan på hur kroppar träder in i världar och rum. På samma sätt som en person

kan ärva klassprivilegier i form av kapital som "skjutsar" denne upp och framåt kan också vithet ge samma sorts skjuts. Ahmed beskriver det som att en kropp kan klättra när dess vithet på inga villkor ifrågasätts (Ahmed, 2011).

Professorn Peggy McIntosh som intresserat sig för privilegier och vithet har i essän *White privilege and male privilege a personal account of coming to see correspondences through work in Women's Studies* (1988) listat 46 olika vardagliga upplevelser där hennes privilegier som vit synliggörs. Detta blir ett sätt att illustrera hur den vita kroppen kan verka smidigt, utan att skava samt vilka 'saker' som görs självklara och nåbara för den. Dessa redogör Habel (2012) för och poängterar att det inom vithetsforskningen setts som relevant att skriva ut hela denna lista, då det visar på den mångfald av olika vardagliga situationer som synliggörs som privilegierade. Trots detta citerar vi bara några som vi tycker är viktiga att lyfta i förhållande till vår studie:

9. Om jag vill få denna text om vita privilegier tryckt, så kan jag vara ganska säker på att finna en utgivare.

14. För det mesta kan jag se till att mina barn skyddas från människor som kanske inte gillar dem.

15. Jag behöver inte uppfostra mina barn till att vara medvetna om systematisk rasism för att skydda dem fysiskt i vardagen.

34. Jag kan oroa mig för rasism utan att bli betraktad som inbillningssjuk och egennyttig.

36. Om jag har en dålig dag, en dålig vecka, eller ett dåligt år, så behöver jag inte fundera kring huruvida varje enskild negativ händelse eller situation har med rasfrågor att göra.

38. Jag kan fundera kring många sociala, politiska, kreativa eller yrkesmässiga valmöjligheter, utan att undra om det jag vill göra accepteras och tillåts när det gäller en person av min hudfärg.

I Dyers bok *White* (1997) lyfter han också hur vithet skildras på bild och i film. Detta anser vi relevant att ta upp då vi ämnar analysera böckernas omslag som består av fotografier av föräldrar och barn. Dyer argumenterar att hur ljus används i film och fotografi kan bli ett sätt att ge privilegium åt vita människor. Han exemplifierar detta med att en tv-producent velat ha en vit publik på främsta raden i sitt tv-program då hen menade att detta var en teknisk fråga, att det skulle göra att bilden blev ljusare. Dyer poängterar här att vitheten hos kroppar på bild därmed ses som att det gör att blicken på bilderna uppfattar något ljust och gnistrande. Hur människor avbildas och presenteras i fotografier är en del av en konstruktion av hur världen kan uppfattas. Han skriver: ".../how an ideology - a way of seeing the world that serves particular social interests - is implicated in the mode of representation" (Dyer, 1997, s.83). Han beskriver också hur den estetiska ljussättningsteknologin har en tendens att ge privilegier till samt anta och konstruera en bestämd uppfattning om den vita personen (Dyer, 1997).

Björk Andersson (2017) beskriver hur vithetsnormen också behöver sättas i sin kontext för att kunna analyseras. Det finns inte en bestämd definition av vithet, då den är något som görs, en performativ handling. För att kunna använda sig av vithet som en analyskategori behöver en samtidigt granska andra normerande

strukturer och förtryck, som verkar samtidigt med vitheten. Att vi i vår analys sätter in böckerna i den svenska kontext de skrivits i och att vi samtidigt analyserar dem med hjälp av teori om klass anser vi kan vara ett sätt att göra detta (se Björk Andersson, 2017).

Vi vill också lyfta fram kritiken av att bedriva kritiska vithetsstudier som vit forskare. Katarina Mattsson (2010) skriver om hur risken med denna forskningsgren kan vara att den går ut på att ta in hur ens egen position som vit ser ut i det rasifierade samhället vi lever i. Det som Mattsson problematiserar här är hur forskningen kan råka leda till att det blir vita människor som tar patent på förståelsen för hur vitheten verkar i samhället, att: "nyckeln till kunskap om vithet ligger i händerna hos en specifik grupp människor" (Mattsson, 2010, s.17-18). Dock lyfter hon också hur den kritiska vithetsforskningen i Sverige snarare syftar till att synliggöra vitheten som något normerande och att detta kräver att forskare som besitter vithet tar ansvar för att ifrågasätta och avtäcka vitheten som strukturell ordning samt reflexivt granskar sin egen situation (Mattsson, 2010). Detta kommer vi att gå närmare in på under vårt metodavsnitt.

3.3 Kapital & respektabilitet

Vi har valt att använda oss av Bourdieus begrepp kapital för att analysera klass i vår studie. Vi har också valt att kortfattat beskriva begreppet habitus för att kunna nå en djupare förståelse för begreppet kapital och hur detta definieras, då begreppen ofta kopplas samman och kan ses som att de hänger ihop.

En av Bourdieus utgångspunkter är social stratifiering och han intresserar sig för varför denna stratifiering uppstår och reproduceras. Han betonar vikten av att synliggöra vilka processer som ligger bakom ojämlikheter och varför människor fortsätter inordna sig i dessa strukturer (Carle, 2015). Bourdieu definierar begreppet kapital som materiella och symboliska resurser och menar att det beskriver kampen om värden av symbolisk karaktär enligt ekonomiska principer. Hur vi interagerar och beter oss i det sociala rummet är på så vis av ekonomisk karaktär (Broady, 1998; Carle, 2015; Lindgren, 2015). De fyra kapital han urskiljer är; symboliskt kapital, socialt kapital, ekonomiskt kapital samt kulturellt kapital och menar att dessa fyra är sammanlänkade. Innehar en person ett av dessa kapital påverkar det hur väl hen kan förvärva sig de andra tre (Giddens & W. Sutton, 2014).

Det ekonomiska kapitalet handlar om ekonomiska resurser och pengar medan det sociala kapitalet handlar om de resurser som åtnjuts genom sociala gruppmedlemskap, nätverk och relationer där medlemmarna av dessa kan dra nytta av varandras tillgångar (Broady, 1998; Carle, 2015). Det symboliska kapitalet beskrivs som det värde som människor eller institutioner tillskrivs, såsom anseende, prestige, aktning, det som erhåller förtroende, med Broads ord: "symboliskt kapital är det som av sociala grupper igenkännes som värdefullt och tillerkännes värde" (Broady, 1998, s. 6). Detta kapital kan ses som något som blir större av att en individ besitter andra kapital. Den som innehar ett högt symboliskt kapital kan beskrivas som en person som lyssnas till, någon som har mandatet att definiera en bestämd situation (Lindgren, 2015). Bourdieu beskriver det kulturella kapitalet som de kulturella attribut som ger en maktposition i det sociala rummet, den legitima kulturen, den som räknas och erkänns. Med det kulturella kapitalet särskiljer sig människor från andra genom bl.a. sin utbildning, fritidsaktiviteter och kulturvanor och kan på så sätt erhålla status i andra former än det rent ekonomiska. Bourdieu beskriver också hur det finns så kallade "behovshandlare"

som saluför både verkliga eller symboliska tjänster och varor. Dessa "behovshandlare" kan exempelvis bestå av modeskapare, terapeuter och personliga tränare som påverkar kulturella smakriktningar genom att lyfta fram utvalda sätt att skapa sin livsstil på (Giddens & W. Sutton, 2014).

Utifrån vilka kapital individen besitter bestäms hennes habitus. Habitus kan beskrivas som det sätt individen förstår världen på utifrån hennes tidigare erfarenheter och det socialt inlärd beteendet hon har. Detta har påverkats av de sociala förutsättningar hon har eller har haft. Lindgren beskriver det på följande sätt: "Varje individs förhållningssätt skapas alltså i hennes möte med samhällets strukturer" (Lindgren, 2015, s.165). Habitus blir på så vis ett sätt att beskriva relationen mellan aktör och struktur där de olika kapitalformerna kan forma hur ens habitus fastställs (Lindgren, 2015).

Beverly Skeggs (1997) tar utgångspunkt i Bourdieus teorier om klass och undersöker i sin bok *Att bli respektabel* hur klass verkar i vita arbetarklasskvinnors liv. Hon beskriver där hur repsektabiliteten blir ett signum för klasstillhörighet och hur respektabilitet länge varit något eftersträvansvärt, en klassmarkör som innebär moralisk auktoritet. Den som ses som respektabel ses också som moralisk och denna position har varit något medelklassen stått för. Vi har valt att använda oss av begreppet respektabilitet i vår analys då vi anser att det är centralt i presentationen av ett eftersträvansvärt föräldraskap (se Skeggs, 1997).

3.4 Individualisering

Teoretikerna Beck (1995), Beck-Gernsheim (1995), Giddens (1994) och Bauman (2009) konstaterar att det senmoderna samhället har rört sig mot ett allt mer individualiserat samhälle. Våra nära relationer ses mer som projekt av individuell karaktär med mindre fasta ramar och strukturer än tidigare (Bauman, 2009; Beck & Beck-Gernsheims, 1995; Beck et al, 1994). I senmodern sociologisk teori kallas förflyttningen från människans traditionsbundna livsbana i ett traditionellt samhälle, till en livsbana kantad av individuella val i det senmoderna samhället för *individualisering* (Beck & Beck-Gernsheim, 2002). Det finns mycket skrivet om individualisering som teori och begreppsapparat. Vi har valt att fokusera på fyra inflytelserika senmodernitetsteoretikers ideér om och syn på individualisering.

3.4.1 Beck & Beck-Gernsheim

I de tyska sociologerna Ulrich Beck och Elisabeth Beck-Gernsheims bok *Individualization* (2002) beskrivs hur västvärldens befolkning i senmoderniteten lever i en individuell strävan som genomsyrar många aspekter av individens liv. Förändringar på samhällsnivå så som förhållandet mellan män och kvinnor, arbetsliv och statlig styrning menar de främst springer ur skapandet av individuella identiteter. Människor relaterar mer till individualistiskt tänkande än kollektivt, vilket samtidigt är ett resultat av att det politiska klimatet motiverar människan att göra så. Det politiska klimatet gör så att individerna gagnas av att handla och tänka individualistiskt. För att få ta del utav störst antal förmåner gäller det att som individ vara kreativ och skapa sitt eget självständiga liv. Huruvida individen lyckas eller inte, samt vilka känslor den bär på är en privatsak i senmodernitetens neoliberala marknadsidéologi (Beck & Beck-Gernsheim, 2002).

I det individualiserade samhället förklarar Beck att människan själv bär ansvar för sina misslyckanden som inkluderar både sjukdom och sysslolöshet. Framförallt de

människor som har allra minst riskerar att falla in i en kollektiverad underposition där de anses ha sig själva att skylla. Samtalet om sociala problem har i och med individualiseringen tystats. Gemenskap, traditioner och delad mening löses upp och individen blir rastlös och osäker på sin identitet i en alltmer flytande samtid. Dock finns det positiva aspekter som hänger ihop med individualiseringen enligt Beck. När banden mellan människor inte är lika traditionsbundna finns en möjlighet för mer rena relationer som i större utsträckning bygger på fria val (Beck, 2000).

Beck talar om individualiseringens tre steg; frigörelse, förlorad stabilitet och reintegration. Steg nummer ett syftar på individens frigörelse från traditionella maktordningar och försörjningsnormer, steg två om hur individen plötsligt själv måste bestämma hur den vill utforma sitt liv med hjälp av självreflexivitet. Det sista steget belyser hur individen skapar nya former av sammanhang (Beck, 2000).

Beck lyfter fram hur alla välbeställda I-länder i väst efter andra världskriget genomgått en aldrig tidigare skådad individualisering av samma kaliber. Detta hänger ihop med att dessa länder haft välfärdssystem som i viss mån möjliggjort människors frigörelse från klassiska könsnormer och klasstillhörigheter samt att levnadsnivåerna i dessa länder varit relativt höga. Individen måste, i och med nya levnadsvillkor i en individualiserad tillvaro, prioritera sig själv först, då den nu är utelämnad till att själv planera sitt liv och klara sig på arbetsmarknaden bäst den kan. Banden inom familjen samt klasstillhörigheter existerar fortfarande men de har i viss mån lösts upp och försvagats. Även fast familjens idealbild i och med individualiseringen inte står lika stadig som förut, väljer de flesta att leva i kärleksrelationer idag. Becks hypotes är att parrelationens frestelse stärkts när traditioner luckrats upp, då individen letar efter tryggheten den mist i en annan människa (Beck, 2000).

3.4.2 Giddens

Giddens (2003) framhåller att individualiseringen gjort att människor i allt högre grad formar sin egen livshistoria. Individualiseringen har enligt honom också haft en påverkan på i princip alla våra relationer. Familjen framhålls som en institution där detta blir extra tydligt. Det traditionella familjeidealet har försvagats och kvar är en skalinstitution med mindre förutbestämt innehåll (Giddens, 2003). Människan har mer individuella valmöjligheter än tidigare och detta gör henne på ett sätt friare att handla som hon själv önskar samtidigt som de fria tyglarna riskerar att leda till brist på en stabil känsla av självidentitet hos henne. Giddens har också skrivit om identitetsskapande i en allt mer individualiserad tid och benämner den senmoderna människans process att skapa mening som *självets reflexiva process*. Förr styrde den lokala majoriteten normen som kyrkan, familjen och staten. Individen förhöll sig till traditionen. Nu skapar individen sin identitet och biografi ständigt och utvärderas i form av vetenskapliga rön, trender och expertis. Två begrepp som Giddens menar strukturerar självidentiteten är *livspolitik* och *ödesdigra ögonblick*. I en tid där kunskap och information aldrig varit så lättillgänglig måste individen välja hur den ska förhålla sig till informationen när det kommer till livsval. När vi gör val med någon form av global förändring i åtanke kallar Giddens det för livspolitik. Vetenskapen är, i en sekulariserad tid, den nya religionen och vi blir rädda att ta ansvar både för vad vi gör för val i vår mest privata sfär men också för hur vi agerar som världsmedborgare. Vi väljer enligt Giddens både vår identitet och vårt handlande och tvingas att göra dessa val oavsett om vi så önskar eller inte. Även ett

traditionellt livsval är ett val enligt Giddens. I senmodernitetens reflexiva tidevarv är det svårt att leva på "autopilot". Giddens beskriver *det ödesdigra ögonblicket* som det när individen tvingas ta ett avgörande beslut. Det är vid dessa tillfällen livspolitikerna avgörs för stunden och individen måste därför göra en *riskutvärdering* innan beslutet tas (Giddens, 2002).

3.4.3 Bauman

I boken *Det individualiserade samhället* reflekterar sociologen Bauman (2009) kring hotet som individualiseringen kan sägas utgöra mot samhället och för individen själv. Bauman gör gällande att ett individualiserat samhälle i längden resulterar i bristande förmåga till kollektiva lösningar på samhällsproblem. Strävan efter frihet eller det fria valet har därför ett högt pris. I det post- eller senmoderna samhället har banden mellan människor i och med individualiseringen försvagats liksom en delad mening och solidaritet. Gemenskap står tillbaka för friheten som utopi. Människan lever i en föränderlig tid utan riktig anknytning till varken dåtid eller framtid. Den bristande förutsägbarheten gör individen otrygg enligt Bauman och leder snarare till att individen känner vanmakt än tillfredsställelse (Bauman, 2009). I en tid då människan ska vara sin egen lyckas smed blir också fallet individuellt. Då idén om gemensamma lösningar på problem tynar bort i det individualiserade samhället tycks svårigheter med anledning av det, drabba enskilda individer som vi tror endast själva kan lösa dem. I sin bok *Konsumtionsliv* (2008) skriver Bauman att detta fenomen förstärks av en privatiserad livspolitik. I avsaknaden av gemenskap och mening skriver Bauman att konsumtionen blir människans tillflykt i all hennes vilshenhet (Bauman, 2008).

Identitet blir i ett individualiserat samhälle något betydande. *Identifiering* är enligt Bauman en oavbruten otillfredsställande process som vi alla deltar i. Människans plats i världen är inte längre given utan en persons identitet skapas hela tiden genom aktiva val. En identitet byggs inte på att inrätta sig i ett ständigt och fast socialt manér. Det är inte ens nödvändigt att ansluta sig till sin klasstillhörighet på samma tydliga sätt som tidigare. Individen introducerar sig själv i den flytande moderniteten enligt Bauman mer fritt. Dock utan tryggheten i att helt och fullt luta sig tillbaka i en norm, då traditionerna är mer upplösta än tidigare. Det största bekymret för individen är inte att hitta en ram att verka inom utan om det går att lita på att ramen kommer att finnas kvar i längden. Individen bör vara flexibel i sitt identitetsskapande för att stå sig bäst i senmoderniteten, helst kunna växla mellan identiteter och välja rätt för stunden. Bauman talar om att människan kan uppleva en ständig *urbäddning* det vill säga det tillstånd som en ombytlig livsstil utan mål innebär, utan en fast trygghet att falla tillbaka på. I en tid utan tydlig riktning vill människor tro att det viktiga är deras egen progression på ett psykiskt och fysiskt plan. *Ersättningsförströelser* kallar Bauman aktiviteter som har egenskaper av att de faller inom en individs möjligheter för kontroll. Han ser dessa aktiviteter som symptom på ett individualiserat samhälle och en tid av upplevd meningslöshet (Bauman, 2009).

4. METOD

I följande kapitel kommer vi att presentera och diskutera vår valda metod och gå igenom relevanta begrepp för att göra vårt arbete med studien så transparent som möjligt.

4.1 Tillvägagångssätt & analysmetod

När vi började fundera kring vad vi var intresserade av att skriva om fastnade vi snabbt för att undersöka normer kring föräldraskap och familj på något sätt. Vi hade tankar kring att intervjua regnbågsföräldrar eller stjärnfamiljs-föräldrar. Detta för att nå djupare kunskap kring upplevelsen av att leva "utanför" kärnfamiljsnormen. "Utanför" kärnfamiljsnormen i det avseende att dessa familjer inte består av ett par med endast en cis-man och en cis-kvinna. När vi tänkte vidare kom vi fram till att det vi framför allt var intresserade av var att undersöka vem som i det samtida svenska samhället anses vara "en god förälder". Vi började diskutera hur medier runt omkring oss erbjuder en uppsjö av olika bilder av vad föräldrarollen innebär och vi blev på så vis intresserade av att undersöka vilka som inkluderas i idén om en "god förälder" och vad dessa bilder upprätthåller för olika normativa bilder. Vi började också diskutera huruvida föräldraskapet kunde ses som ett individuellt projekt och vad det kan ge för konsekvenser. Utifrån dessa tankar kom vårt fokus att hamna på hur idéer om ett eftersträvanvärt föräldraskap skildras i samhället idag. För att göra vårt syfte undersökningsbart behövde vi hitta skildringar och bilder av detta, vilket vi ansåg att populärvetenskapliga handböcker för föräldrar kunde tillhandahålla.

Vi har valt att använda oss av en kvalitativ metod och en tematisk innehållsanalys för att analysera böckerna. Denna metod har vi valt på grund av vårt intresse för att undersöka vad som ligger gömt bakom texten, alltså vad innebörden av texten kan tänkas betyda utifrån valda teoretiska utgångspunkter. Esaiasson (2007) beskriver hur det han kallar kvalitativ textanalys, vilket vi anser påminner om en tematisk innehållsanalys, handlar om hur forskaren tolkar texten den möter både utifrån helheten, utvalda delar, samt kontexten som texten befinner sig i (Esaiasson, 2007).

Vi har i vår studie valt att använda oss av en abduktiv ansats vilken kan beskrivas som en pragmatisk hållning, en mellanväg i relation till den induktiva respektive den deduktiva ansatsen. Att anta en abduktiv hållning i sin forskning innebär att teorin och empirin sammanflätas och att det sker en växelverkan mellan dem (se Jacobsen, 2017). Då vår studie började i en fråga kring vem som skildras som den goda föräldern, uppkom idéer och spekulationer hos oss som ledde till antaganden om att dessa bilder kan vara präglade av vår samtid och de maktstrukturer som omger oss. Utifrån dessa tankar diskuterade vi vilken teori vi ansåg lämplig för att undersöka vår fråga och utifrån vidare diskussion kom val av empirin fram. I vår analys har vi sedan låtit empirin tala till oss och valt ut teman för att sedan se om dessa kan kopplas till de teorier vi valt.

Vi började med att läsa båda böckerna noggrant och kommentera stycken vi ansåg relevanta för våra frågeställningar. Utifrån dessa stycken och kommentarer, samt genom diskussion med varandra, kom vi fram till ett antal teman vi ansåg relevanta i texterna. Vissa av de teman vi fann var överrepresenterade i en av böckerna, och kunde i vissa fall uteslutande kopplas till endast den ena boken, medan vissa av våra teman var lika centrala i båda böckerna. I en del fall fann vi teman som liknade varandra mycket och slog då ihop dessa till ett tema med ett gemensamt namn. När vi urskiljt teman i texterna började vi formulera vilka av dessa som kunde anses vara övergripande huvudteman samt vilka som snarare kunde uppfattas som subteman då många av de teman vi funnit tydligt hängde samman. I arbetet med analysen av böckerna letade vi framför allt efter *repetitioner, likheter och skillnader* samt *saknade data* för att utforma våra teman (se Bryman, 2011).

Under uppsatsskrivandets gång har vi hela tiden diskuterat öppet med varandra om hur vi velat föra processen framåt. Vi har utifrån detta delat upp vem som ska skriva om vad i de olika avsnitten, skrivit dem var för sig, för att sedan mötas upp igen och gå igenom texten tillsammans för att skapa enhetliga avsnitt. I analysarbetet har vi båda läst allt material för att kunna sitta och diskutera tillsammans om vilka teman vi ansett relevanta. Därefter delade vi upp vem som skulle skriva om vilka teman för att sen skriva en slutdiskussion tillsammans.

4.2 Hermeneutik

Vi utgår i vår uppsats från hermeneutiken som vetenskapsteoretisk ansats. Hermeneutik betyder tolkningslära (Esaiasson et al. 2004). Att hermeneutiken inte gör anspråk på en objektiv verklighet såg vi som något tilltalande och passande för vår studie. För att förstå verkligheten måste den enligt hermeneutiken tolkas. Två viktiga koncept inom hermeneutiken som starkt hänger ihop är tolkning och förståelse. När det är något vi inte riktigt förstår kan vi tolka vår omvärld så att vi förstår den bättre. Vi kan tolka omvärlden genom att växelvis röra oss mellan förförståelse, förståelse, del och helhet. De olika delarna kan sedan tillsammans ge oss en bild av helheten. Vi strävar på detta sätt efter förståelse genom att vi respekterar att allt existerar i en given kontext och i ett visst sammanhang (se Bryman 2011). Tolkningens process tar oss till nya insikter och tolkningen blir ett sätt att ta reda på vad som verkligen uttrycks i en text i förhållande till vilken fråga som ställts (se Esaiasson et al. 2007). Vi vill med en hermeneutisk ansats, genom tolkning, skapa förståelse för innebörden i vad som presenteras i de handböcker som är föremål för vår analys.

4.3 Urval

Med utgångspunkt i vårt syfte och i våra frågeställningar har urvalet av material fokuserats till populärvetenskapliga handböcker för föräldrar, som nämnts ovan. Vi har använt oss av ett målstyrt urval, då ett sådant främst handlar om att välja ut enheter; dokument och liknande med direkt hänvisning till en studies forskningsfrågor. Ett målstyrt urval kan ske på olika sätt och är ett samlingsbegrepp för tillvägagångssätt där analysenheter valts ut på grundval av kriterier som gör att en studies forskningsfrågor kan besvaras (se Bryman, 2011). I vårt val av material har vi utgått ifrån främst två olika kriterier. Vårt första kriterium består i att vi har valt att fokusera på populärvetenskapliga böcker som handlar om föräldraskap generellt sett och inte om en viss specifik problematik. Vårt andra kriterium har varit att analysera böcker som kan anses vara populära i Sverige idag. Vi valde att använda oss av en av nordens ledande nätbutiker AdLibris för att sedan titta på vilka handböcker för föräldrar som låg på deras lista av de topp fem mest sålda inom sin specifika genre just nu. Böckerna vi valt; *Med känsla för barns självkänsla* (2015) och *Smart föräldraskap* (2018) låg på tredje- respektive fjärde plats på listan när vi valde ut dem i början av april (AdLibris, 2019). Anledningen till att vi inte valde de två böcker som låg på första respektive andra plats under vår första sökning var att dessa böcker inte överensstämde med våra ovan nämnda kriterier. Boken *Fem gånger mer kärlek* (2009) skriven av Martin Forster, doktor i psykologi, som låg på AdLibris första plats av de mest populära handböckerna för föräldrar i Sverige idag utgav sig för att vara till hälften en forskning. Vi uppfattade den som vetenskapligt tyngre än den typ utav mer lättillgängliga populärvetenskapliga handböcker vi varit intresserade av att analysera. *Barn som bråkar: att hantera känslostarka barn i vardagen* (2015) en bok av författarna Bo Hejlskov Elvén och Tina Wiman som låg på listans andra plats var för specifik i fråga om vilka barns föräldrar den riktade sig till i vår

mening. Vi har utgått från hur listan över populära böcker såg ut i början av vårt arbete, detta är såklart något som kan komma att förändras under uppsatsskrivandets gång men när vi valde ut böckerna tittade vi på dem vars efterfrågan var störst just då.

Vi valde populära böcker från en populär nätbokhandel med anledning av att öka studiens generaliserbarhet. Böckerna representerar handböcker för föräldrar som konsumeras i störst utsträckning i Sverige idag. Med det sagt gör vi inte anspråk på att ta reda på sanningen då vi menar att verkligheten är konstruerad och beroende av vilket perspektiv eller vilken infallsvinkel en undersöker något från (se Berner, 1981). Vår målsättning har dock varit att nå en större förståelse kring ämnet vi studerar som skulle kunna växa sig stor nog att den kan tänkas gälla andra liknande fenomen. Ett målstyrt urval är lämpligt när en studies syfte inte är att uppnå representativitet utan meningen är att undersöka ett fåtal enheter som bidrar till ett kvalitativt innehåll. Vi kan inte garantera att vårt urval är representativt men med en kvalitativ undersökning som den här, visar handböckerna vi valt att analysera, på just vad dessa specifika författare tänker om föräldraskap (se Bringsrud, 2016).

4.4 Material

Materialet vi valt att analysera består av två populärvetenskapliga handböcker för föräldrar. Med populärvetenskapliga menar vi att böckerna framställer kunskap, mer eller mindre vetenskaplig sådan, avsedd för den bredare allmänheten. Med handböcker syftar vi i denna kontext på böcker som är ämnade att vägleda och ge råd. Det bör dock sägas att vi inte vet om författarna själva skulle vilja använda detta samlingsnamn för sina böcker utan att det är vi som gör denna benämning.

Med känsla för barns självkänsla (2015) är skriven av beteendevetaren, föreläsaren och bloggaren Petra Krantz Lindgren. Boken är 192 sidor lång och handlar om vikten av självkänsla och om hur föräldrar kan bidra till att stärka den hos sina barn. Författaren presenterar i boken råd och övningar på ämnet, bland annat baserade på modellerna *Non violent communication* och *Aktivt föräldraskap*. Hon bjuder på exempel från sina egna erfarenheter som förälder och lägger stor vikt vid hur kommunikation kan användas av föräldrar på ett givande sätt för att öka barns självkänsla. Boken är utgiven av förlaget Bonnier Fakta, som är en del av Bonnierförlagen och gavs ut första gången 2014. Den har senare givits ut i ett antal olika upplagor, såsom pocket, ljudbok och ebok (Bonnier Fakta, 2018).

Smart föräldraskap (2018) har Mattias Ribbing som är lärare, föreläsare och trefaldig mästare i minnessport skrivit. Bokens fokus ligger på hur föräldrar kan ge sina barn så gynnsamma förutsättningar som möjligt för ett livslångt lärande. Författaren erbjuder strategier för hur en som förälder lär sina barn att sätta upp mål och tackla utmaningar i livet. Hur motivation och samarbete hos barn kan främjas genom enkla lekar och verktyg är centrala punkter i boken som är från 2018. Boken är 294 sidor lång och utgiven av Bokförlaget Forum, som är en del av Bonnierförlagen. Boken har också givits ut som både pocket, e-bok och ljudbok (Bokförlaget Forum, 2019).

4.5 Tillförlitlighet & äkthet

Bryman (2011) betonar att det är många forskare som är kritiska till att begrepp som validitet och reliabilitet appliceras på kvalitativ forskning. Mätning är inte vad en kvalitativ forskning är ute efter och en social miljö går inte att mäta i direkt

bemärkelse. Det finns andra idéer om hur kvalitet skulle kunna bedömas i kvalitativa studier. Äkthet och tillförlitlighet är exempel på begrepp som skulle kunna ersätta begreppen validitet och reliabilitet. Det har vi valt att göra i vår studie. Trovärdighet, överförbarhet, pålitlighet samt möjligheten att styrka och konfirmera är alla delkriterier med vilka tillförlitlighet kan värderas i relation till.

4.5.1 Tillförlitlighet

Trovärdighet erhålls genom att resultaten rapporteras till personer som är föremål för studien samt genom att forskningen genomförs i överensstämmelse med de regler som finns att förhålla sig till. Då vi i vår studie inte använder oss av intervjupersoner eller liknande och med anledning av det inte har några deltagare att rapportera vårt resultat till rör sig delar av kriteriet utanför vår studie men däremot har vi förhållit oss till vetenskapliga regler. Vi har använt oss av bland annat vetenskapliga rådets principer om etik samt adekvat metodlitteratur vilket kan anses styrka vår studies trovärdighet. Överförbarhet förklaras som att en studies resultat just går att överföras mot en annan bakgrund. Den tidigare forskning som vi redogjort för i vårt kunskapsläge och som vi under arbetets gång relaterat studien till är vetenskaplig och applicerbar på verkligheten. Teorierna vi valt att fokusera på anser vi är väl underbyggda teorier som vi med noggrannhet läst in oss på. Med anledning av vårt begränsade urval – två handböcker för föräldrar, går det inte att direkt säga att studien med säkerhet kan överföras mot en annan bakgrund och resultera i samma slutsatser. Teman skulle till exempel med stor sannolikhet kunna komma att se annorlunda ut längs vägen om någon annan analyserade, låt säga några andra böcker om föräldraskap. Pålitlighet beskrivs som att kollegor får ta del av uppsatsen under arbetets gång och få inblick i förloppet. Hela processen ska alltså granskas utifrån och bedömas vad gäller kvalitet och genomförande. Vi har under skeendet från början till slut fått frågor, kritik och nya infallsvinklar från vår handledare som varit ett kontinuerligt bollplank i skrivandet. Vi har även blivit synade av andra studenter som hjälpt oss vidare och kommit med synpunkter. Möjlighet att styrka och konfirmera belyser huruvida det finns en eftertänksamhet och reflektion hos forskaren om hens förförståelse, ståndpunkt och dess påverkan på en studie. Vi är medvetna om att vi, som präglade av våra egna erfarenheter, kan påverka vår studies resultat vilket vi också tydligt redogjort för i vår uppsats. Vi har därför också reflekterat över vilka värderingar vi bär med oss in i detta arbete och aktivt hållit oss ifrån att låta dessa ta plats i uppsatsen på ett oflekterat sätt utan någon motsägelse (se Bryman 2011). Vi reflekterar mer kring detta under rubriken *etiska överväganden och situering*.

4.5.2 Äkthet

Äkthet som kriterium rör sig om i vilket fall studien tagit hänsyn till deltagarnas skilda upplevelser och synpunkter kring en viss fråga och beskrivit dessa på ett allsidigt och sanningsenligt sätt. Detta faller utanför ramarna för vår studie då den inte innefattar deltagare. Däremot har vi inte censurerat eller selektivt bortsett från viss tidigare forskning på området utan strävat efter en bredd. I vår analys har vi även uppmärksammat olika synsätt. Äkthetens olika delkriterier fokuseras till deltagarnas fördjupade förståelse och personliga utveckling av medverkandet i studien. Detta är ej relevant i vår studie som bygger på material i form av böcker snarare än insamlad data från informanter (se Bryman 2011).

4.6 Etiska överväganden & situering

Utifrån Vetenskapsrådets skrift *God forskningssed* (2017) finns två krav som är viktiga att förhålla sig till i sin forskning. Dessa är individskyddskravet och

forskningskravet. Forskningskravet handlar om att forskningen bör vara betydelsefull för medborgarna och samhället medan individskyddskravet handlar om ta hänsyn till att medverkande individer inte skadas av forskningen. Då vi har valt att göra en analys av offentligt publicerade populärvetenskapliga böcker anser vi att individskyddskravet inte blir aktualiserat på samma sätt för vår studie som det skulle blivit för en intervjustudie exempelvis. Vi anser att vi inte är knutna till att förhålla oss till sekretess, med krav om tystnadsplikt och konfidentialitetskrav på samma sätt som forskare som bedriver intervjustudier skulle haft, då författarna är offentliga personer som själva valt att publicera sina tankar och åsikter tillgängligt för allmänheten (se Vetenskapsrådet, 2017). Vi har under arbetets gång diskuterat huruvida vår studie kan påverka författarna då den kommer att bli publicerad på nätet. Vi har inte haft avsikten att kritisera dem som personer utan att undersöka hur deras texter kan tolkas utifrån valda teoretiska utgångspunkter. Dock är det viktigt att reflektera kring hur vår analys kan komma att handla om och baseras på författarnas egna erfarenheter då de själva utgår mycket från dem i sina böcker, men att de inte blivit informerade om detta från oss. Att vår studie kan råka leda till att de skulle kunna känna sig utnyttjade på vissa sätt kan sägas vara problematiskt, men då de själva valt att dela sina erfarenheter offentligt anser vi att det är en del av att ge ut en bok; att kunna stöta på andras synpunkter om det de skriver. Att vår analys kan råka påverka författarnas rykte anser vi inte vara av stor sannolikhet då detta är en så pass liten studie som antagligen inte kommer att spridas på andra plattformar än inom Malmö Universitets sida MUEP. Detta kan dock inte garanteras och det är därför viktigt att vi reflekterar kring huruvida någon kan råka ta skada på något sätt.

Andra etiska överväganden vi ställts inför är, som vi tidigare nämnt i teorikapitlet om kritiska vithetsstudier, att analysera vithet när vi själva rasifieras som vita. Som Katarina Mattsson (2010) beskriver kan svensk vithetsforskning som bedrivs av vita forskare råka ge en föreställning om att detta skulle vara ”ett säkert rum” där vi kan få möjligheten att upptäcka vår egen vithet och vad den positionen innebär. Detta är dock inte vår intention, då vi inte ser att det skulle finnas något självändamål med att upptäcka vår egen vithet utan vi vill snarare avtäckta vitheten som en del i en rasistisk struktur. En annan risk vi ser när vi studerar vithet, är att vi genom vår studie kan råka reproducera idéer om att vita och icke-vita kroppar har olika möjligheter endast på grund av hur de rasifieras. Att vi själva inte bär på erfarenheter av att bli utsatta för rasism kan göra att vi har förutfattade meningar kring hur denna position kan påverka människor, vilket kan bli problematiskt när det inte grundas på våra egna erfarenheter. Att vi problematiserar att vi själva är vita innebär inte att vi kan ställa oss utanför en rasistisk struktur, utan att vi ser ett behov av att konstatera att vi själva är med och upprätthåller en hegemonisk vithet inom akademien och i samhället och att vi i vårt arbete är medvetna om detta.

Vi har också reflekterat över att ingen av oss själva är föräldrar och att detta kan ha påverkat hur vi läser böckerna. Vi har inte själva ställts inför en vardag med ansvar över egna barn och vilka utmaningar det kan ställa på en själv som person. Att kritiskt granska dessa böcker är inte för att kommentera att de inte behövs eller är av godo för föräldrar, utan för att belysa vad som presenteras som eftersträvansvärt.

Vi vill vidare poängtera hur vår kunskap är situerad vilket på vissa sätt hänger ihop med ovanstående resonemang. Hur vi valt att tolka och läsa vårt material är påverkat av våra egna erfarenheter, förkunskaper och värderingar. Nina Lykke (2009) förklarar Donna Haraways kritik av positivistisk vetenskapstradition

genom uttrycket ”gudstricket” som beskriver idén om att forskaren skulle kunna ställa sig bortom det de analyserar och påstå att den kunskap de producerar skulle kunna vara en objektiv sanning om världen, där de som forskare beskrivs som kontextlösa (Lykke, 2009). Det Haraway, liksom vi anser är att forskaren är medansvarig och involverad i det hen studerar: “Forskaren ger inte någon objektiv bild av verkligheten ‘där ute’, utan skapar en historia som hon själv är delaktig i” (Lykke, 2009, s.20).

Ovanstående resonemang kan kopplas ihop med Brymans (2011) beskrivning av vilka faktorer som spelar in i hur forskning på samhällsvetenskaplig grund genomförs där han lyfter värderingar som en av dessa. Att forskarna har egna värderingar och syn på det de studerar är ofrånkomligt enligt honom men kräver också en reflexivitet kring detta. Bryman beskriver att forskarnas egna värderingar kan komma att påverka både ämnesvalet, utformningen av frågeställningar, metodval, analysen och tolkningen bl.a. Forskningen en bedriver kan alltså inte vara fri från värderingar men forskaren behöver vara medveten om, och förhålla sig till detta under hela forskningsprocessen (Bryman, 2011). Vi har reflekterat kring hur våra förutfattade meningar om författarna till böckerna ser ut och tagit hänsyn till att våra åsikter om hur samhället är strukturerat påverkar vilket ämne vi valt och från vilket håll vi valt att angripa det. Dock grundar sig också vår förståelse av ämnet på teori vi fått med oss under vår utbildnings gång på socionomprogrammet, såsom exempelvis vikten av att se på individen som inbäddad i en samhälllig struktur och inte endast som ett autonomt subjekt.

5. RESULTAT & ANALYS

I följande kapitel kommer vi att presentera den analys vi gjort av materialet utifrån de två huvudteman vi tagit fram i vår läsning. Dessa består av *närvaro* och *utveckling*. Inom dessa teman har vi också tagit fram subteman.

5.1 Närvaro

Ett huvudtema vi kunnat urskilja i böckerna har vi valt att kalla för *Närvaro*. Subteman som vi anser ryms inom detta begrepp är *engagemang*, *beslutsamhet*, *resursstyrka*, *tillgänglighet* och *lyhördhet*.

5.1.1 Engagemang

I böckerna uttrycks att det är eftersträvansvärt att som förälder vara engagerad i sina barns liv och ge av sin tid och kraft till barnen på olika sätt. Det handlar om att vara *där*, hos barnen snarare än någon annanstans och fokusera på föräldraskapet och barnen som mellan raderna tycks vara den viktigaste fokuspunkten en förälder kan ha (Krantz Lindgren 2015; Ribbing 2018). Vikten av engagemang tydliggörs i böckerna på olika sätt kopplat till tidskrävande delaktighet i olika aktiviteter som rör barnen. Ett exempel på detta är på det sätt Ribbing i sin bok kan sägas förespråka alternativa skolformer som bygger på kooperativa lösningar och genomtänkt pedagogik. Det framställs som önskvärt att som förälder sätta sig in i olika filosofier inom pedagogik samt inspireras och välja medvetet bland dessa när förskolor och skolor ska väljas åt sina barn. Ribbing placerade sina barn i en montessoriskola och senare i en waldorfskola, den förstnämnda var han själv med och drev under flera år i skolans styrelse och under en period var han skolans ordförande (se Ribbing, 2018).

Den här typen av engagemang som ett eftersträvansvärt ideal för föräldrar, går hand i hand med det *intensiva föräldraskapsidealet* som utvecklats allt mer sedan

1800-talet enligt de australiensiska forskarna Smyth & Craig som författat artikeln *Conforming to intensive parenting ideals* (2017). Att välja sina barns skola med omsorg och att själv vara delaktig i skolans ledning skulle kunna tolkas som ett uttryck för det artikelförfattarna beskriver har ändrats och intensifierats i föräldraskapsidealet under 1900-talet; Att *förälder* inte längre är något en *är* utan något en *gör* (se Smyth & Craig, 2017). Ribbing *gör* föräldraskapet på sättet han är aktiv snarare än passiv i sin föräldraroll.

Ribbing kan verka förutsätta att han är välkommen med sina barn till vilken skola han och hans fru än väljer att placera dem i. Ribbing uttrycker inte heller att han upplevt några hinder som stått i vägen för att vara med och driva sina barns skola. En kan dock utifrån Ahmed (2011) problematisera hur självklart eller nåbart det upplevs för gemene man att till exempel bli invald i sina barns skolas styrelse. Vi kan också tänka oss, då en vit kropp ses som det normala enligt Dyer (1997), att Ribbing ser sitt engagemang och erkännande som ordförande i barnens skola som något som hänger ihop med hans personlighet snarare än hans vithet (se Richard Dyer, 1997). Ribbing tycks inte grubbla över huruvida det är hans individuella kvaliteter eller vithet som gett honom tillträde till höga positioner på barnens skola vilket går att läsa som att han bär på privilegier som inte alla har tillgång till (se Habel, 2012; Dyer, 1997).

På de båda böckernas omslag syns glada föräldrar som lyfter upp sina glada barn i luften. På Krantz Lindgrens bok håller en leende kvinna om sitt barn och tittar på det, på Ribbings bok tittar han själv leende in i kameran medan hans två barn ser ut att klättra på honom. Bokomslagen ger uttryck för engagerade föräldrar, närhet, trygghet och lek. Alla personer på böckernas framsidor är vita och blåögda. Hur människor presenteras i fotografier och vilka som representeras på bilder och i media utgör en del av en konstruktion av hur världen kan uppfattas. I Dyers bok *White* (1997) argumenteras det också för att ljus i film och fotografi blir ett sätt att ge privilegium åt vita människor (Dyer, 1997). Dessa två böckers ljusa omslag med vita föräldrar och barn på, kan ses som ett uttryck för den privilegierade vita positionen som vittnar om att handböcker för föräldrar är ett rum som orienteras runt vithet och där vita kroppar kan ta plats utan att ”märkas” (se Ahmed, 2011). Böckernas framsidor kan också tolkas som att det är nåbart för vita personer att vara engagerade föräldrar och ge ut böcker om föräldraskap (se Habel, 2012).

5.1.2 Beslutsamhet

De båda författarna inleder sina böcker med en slags ursäkt för att de skrivit dem. Vilka är de att säga hur andra föräldrar ska vara? Författarna uttrycker att de själva förhåller sig kritiskt till ”barnexperter” och deras metoder och uppmuntrar sina läsare att inta ett kritiskt förhållningssätt till deras böcker. Krantz Lindgren skriver att hon själv gått kurser och läst många böcker om föräldraskap när hon blev förälder och att hon då tvivlat och funderat mycket kring hur hon på bästa sätt kan vara en bra förälder. Ribbing nämner att det är jobbigt att vara förälder och att alla har olika omständigheter. Båda författarna skriver att de inte är perfekta föräldrar men att de anstränger sig för att vara så bra de kan.

Det finns mängder av experter på området som ofta säger rakt motsatta saker. Och runt om oss i vår vardag finns ännu fler självutnämnda experter som vill hjälpa oss i vår vardag våra barn. Aldrig överhoppas vi av lika många råd som när vi blir föräldrar. Det sista vi bör göra är att blint följa alla dessa råd. Vi vill ju inte att våra barn omdömeslöst bara ska göra som andra säger åt dem. Då behöver vi vara goda förebilder för dem. Jag ska istället ta på mig den ”blygsamma” uppgiften att göra dig till din egen expert.

(Ribbing 2018 s. 10)

Författarna uttrycker att det som förälder är vanligt att känna skam och otillräcklighet inför alla råd en möts av när en fått barn och att det är viktigt att lyssna till sig själv och finna sin egen väg i föräldraskapet. Det kan tyckas motsägelsefullt att en som läsare både uppmuntras till att inte ta råd och till att ta råd samtidigt. Det som går att utläsa i motsägelserna är att det är eftersträvansvärt som förälder att, på ett närvarande sätt, kunna parera ängsligheten i föräldraskapet och hitta sitt sätt att vara förälder på. Att kunna välja medvetet, tro på sig själv och vara trygg i sin föräldrastil. Med ett sunt förnuft ska en kunna sälla bland alla tips och vara stabil som mamma eller pappa.

Med ett klassperspektiv kan det i böckerna uppfattas som att det som förälder anses eftersträvansvärt är att ha ett starkt kulturellt kapital. En bra förälder ska likt författarna kunna veta vilka råd eller trender som räknas och erkänns. En förälder som kan känna av det legitima föräldraskapet, och anammar de attribut som ger en maktposition i det sociala rummet är en eftersträvansvärd förälder. Genom att kunna göra rätt val i föräldradsjungeln erhålls status i annan form än den rent ekonomiska, en sorts kulturell status som förälder (se Giddens & W. Sutton, 2014).

Den här formen av beslutsamhet kan i ljuset av individualiseringsbegreppet ses som något eftersträvansvärt inte bara när det kommer till föräldraskap utan som något som ligger i tiden inom livets alla områden. Enligt Giddens (2002) tvingas vi göra val både kopplat till vår identitet och till vårt handlande. Vi måste göra valen ständigt oavsett om vi så önskar eller inte då valen är något som hör till vår samtid. I senmodernitetens reflexiva tidevarv går det inte att leva på automatik. I *det ödesdigra ögonblicket* väljer vi gång på gång vilken typ av förälder vi vill vara och vi tvingas ta avgörande beslut. När vi vid dessa tillfällen till exempel väljer uppfostringsmetod för våra barn avgörs det Giddens kallar för livspolitik vilket säger något om vår identitet och hållning i världen (se Giddens, 2002). Idealet i det individualiserade samhället är som Bauman (2009) och Beck (2000) skriver att kunna vara reflexiv och flexibel när det kommer till alla val vi ställs inför. Det handlar om att kunna manövrera vilka val som är rätta för stunden för att vid ett senare tillfälle göra helt andra val då dessa passar bättre (Bauman, 2009; Beck,

2000). På detta sätt kan det som presenteras som ett eftersträvansvärt föräldraskap i böckerna när det kommer till val och beslut kring barnuppfostran ses som ett uttryck för ett individualiserat samhälle.

5.1.3 Resursstyrka

Förutom att vara en närvarande förälder som kan ta viktiga beslut i sitt föräldraskap så presenteras i böckerna ett ideal av att vara resursstark. Det står inte explicit men går att läsa mellan raderna då fenomen som ekonomisk stress, samhällelig diskriminering eller materiella hinder inte problematiseras eller tas upp i böckerna. Det går att skönja att författarna har jobb att gå till och utbildningar bakom sig och att de båda lever ihop med partners i heterosexuella förhållanden. De rasifieras som vita och verkar inte ha några problem med svenska språket. Någon antydning till oro över ekonomi, som skulle kunna stå i vägen för författarnas engagemang i barnen, kan vi inte utläsa i texterna. Ett starkt socialt kapital kan det också uppfattas som att författarna har då deras relationer, nätverk och sociala grupptillhörigheter verkar fungera som användbara resurser de kan dra nytta av. Detta märks på de sätt de beskriver sina föräldrar, släkt, arbeten och fritidsintressen men också på självsäkerheten med vilken de verkar veta vad de har rätt till (se Broady, 1998; Carle, 2015).

Ett sätt som det går att uppfatta var och en av författarna som resursstark på och bisittande av socialt kapital, är hur det skrivs om kontakten med förskolan som okomplicerad och självklar. Det ser ut att förutsättas att även läsaren innehar dessa privilegier. Här är två utdrag ur Krantz Lindgrens bok där hon beskriver hur hon samtalar med förskolepersonal kring hämtning och lämning av sin son och dotter:

Det blev ett bra samtal där jag fick klart för mig att personalen inte alls misstuckte om jag dröjde mig kvar en stund vid hämtningen. Tvärtom ansåg de också att det var bra, både för mitt och för alla andra barn, att få avsluta sina aktiviteter i lugn och ro. De sa också att jag var välkommen att ringa när jag var på väg till förskolan för att hämta, om jag ville att de skulle hjälpa min son att förbereda sig för att gå hem.
(Krantz Lindgren, 2015 s. 173)

Tillsammans med pedagogerna pratade vi om hur hon ville ha det när hon var ledsen på dagis. Hon berättade att hon ville sitta i en särskild stol, i ett speciellt rum där hon fick vara ensam. Hon ville ha tillgång till papper och pennor så hon kunde rita lite samtidigt som hon var ledsen. Självklart fick hon som hon ville.
(Krantz Lindgren, 2015 s. 113)

Att ringa till personalen för att ta upp någonting, kring barnen eller ankomsten till förskolan framställs vid flera tillfällen i boken som ett möjligt alternativ för författaren. Förskolepersonalen och författaren tycks samarbeta och respektera varandra högt samt se varandra som kompetenta. Ahmed (2011) beskriver hur vita kroppar ofta kan känna sig hemma då de lever i en värld som skapats för dem, ett resultat av kolonialismen som skapat en värld där vita kroppar får en tydlig hemvist och vet hur de ska röra sig i världen. På samma sätt ser det ut som att Krantz Lindgren känner sig ledig och hemma i sina barns skolmiljö och i interaktionen med personalen där (se Ahmed, 2011).

I materialet kan vi se hur det förutsätts att föräldrar i allmänhet med lätthet kan ”begära” saker från personal på sina barns skolor. Detta knyter an till hur Hayes

och Casstevens (2017) i sin artikel lyfter hur ideal kring moderskap och förväntningar som ställs på mammor är höga och att de som anses bäst lämpade i den allmänna diskursen är vita, heterosexuella medelklasskvinnor. Den amerikanska studien visade på att klass påverkade upplevelsen av makt och privilegier hos mödrar mest men att även ras hade en inverkan då de kvinnorna som rasifierades som icke-vita upplevde sig tvungna att också lägga kraft på att skydda sina barn från rasism (Hayes & Casstevens, 2017). Artikeln tydliggör vikten av att inneha ett intersektionellt perspektiv för att förstå hur olika maktstrukturer kan sammanflätas och påverka en individs liv och handlingsutrymme (de los Reyes & Mulinari, 2005).

5.1.4 Tillgänglighet

Detta subtema inrymmer många motsägelser som en eftersträvansvärd förälder lyckas balansera med precision. Det är viktigt att finnas där som förälder, i barnens närhet men lika viktigt är det att ge sina barn möjligheter att pröva sig fram på egen hand och bli självständiga individer. Det uttrycks till exempel som icke-eftersträvansvärt att vara en kontrollerande förälder. Ribbing (2018) skriver att vi bör växla från att vara aktiverande föräldrar till att bli tillgängliga föräldrar och förklarar att barn sköter sig bättre om vi inte klänger på dem. Som föräldrar ska vi istället vara trygga hamnar som finns där när barnet känner för det (Ribbing, 2018). Detta är intressant i relation till en tidigare nämnd australiensiskt studie där studiens djupintervjuer med föräldrar visade på att det var vanligt förekommande att föräldrarna kände en press på att kunna erbjuda sina barn upplevelserika aktiviteter. Föräldrarna gjorde stora ekonomiska ansträngningar för att kunna ge sina barn ett visst mått av till exempel kulturella upplevelser då de upplevde att det förväntades av dem (Smyth & Craig, 2017). Ribbing skriver att:

Det är däremot inte lätt att vara en tillgänglig förälder i dagens samhälle på grund av jobb, en stressig vardag och en konstant påslagen mobiltelefon. Kanske är det därför vi överkompenserar när vi väl får chansen och gör allt för att barnet hela tiden ska ha det roligt.
(Ribbing, 2018 s. 34)

I materialet uttrycks att föräldrar bör lägga komplex över att inte vara tillräckligt aktiverande åt sidan. Att kunna göra detta skulle kunna tolkas som ett privilegium där en person som besitter starkt kulturellt kapital har utrymme att avgöra hur mycket *tillgänglighet* som är *lagom* för en förälder och därigenom inte behöver oro sig för att inte kunna ge sina barn tillräckligt (se Broady, 1998; Carle, 2015). Det kan uppfattas som motsägelsefullt att det i materialet uttrycks att föräldrar inte bör vara aktiverande då det samtidigt beskrivs en mängd olika lekar och inlärningsmodeller en kan aktivera sina barn med. Familje-semestererna som går att läsa om i materialet skulle också kunna uppfattas som just aktiverande. Vi skulle därtill kunna anta att det finns många andra anledningar än jobb och påslagna mobiltelefoner som kan utgöra hinder för människor att inte vara *tillräckligt* tillgängliga för sina barn. Till exempel psykisk ohälsa och stress över att *inte* ha ett jobb eller för den delen en mobiltelefon och så vidare. Resurser och privilegier påverkar människors handlingsutrymmen, förutsättningar och möjligheter (de los Reyes och Mulinari, 2005; Broady, 1998; Carle, 2015). När detta inte uttrycks i böckerna går det att tolkas som att det är eftersträvansvärt att som förälder besitta både vithet och starka kapital, en kombination som kan erbjuda goda förutsättningar i livet (se Habel, 2012; Dyer, 1997; de los Reyes & Mulinari, 2005).

Begreppet tillgänglighet går också att titta närmare på utifrån individualisering. Bauman (2009) menar att *identifiering* är en oavbruten process vi alla deltar i det individualiserade samhället. Våra identiteter skapas hela tiden genom aktiva val (Bauman, 2009). Att vara en tillgänglig förälder som finns där men samtidigt låter sina barn göra egna val skulle kunna ses som någonting som hänger samman med tidsandan. Att det i ett individualiserat samhälle blir eftersträvansvärt att föräldrar, i tillgänglighetens tecken, låter sina barn öva på att skapa sina egna identiteter och göra val. Detta då det är kompetenser som senare kommer att vara avgörande och viktiga i barnens framtida liv – i en individualiserad tidsålder (se Bauman, 2009).

5.1.5 Lyhörddhet

Lyhörddhet är också ett subtema som starkt hänger ihop med huvudtemat närvaro. Det handlar om att verkligen kommunicera med och förstå sina barn, inte bara fysiskt vara på samma plats eller ha att göra med dem. Detta trycks det extra mycket på i Krantz Lindgrens bok där det argumenteras för en lite annan hållning till föräldrars närvaro och tillgänglighet än i Ribbings. I Krantz Lindgrens bok presenteras ett tydligare ställningstagande i att det som förälder inte räcker med att bara vara tillgänglig (Krantz Lindgren, 2015; Ribbing, 2018).

Jag brukar be deltagarna på mina föräldrakurser att ägna åtminstone tio minuter varje dag åt att göra något tillsammans med familjen. Leka gömma nyckel, blindbock, charader, läsa en bok, spela tv-spel, dricka te tillsammans eller något helt annat. Vad är inte så noga. Det viktiga är att man försöker hitta en aktivitet som alla, eller en stor del av familjen kan ställa upp på.

(Krantz Lindgren, 2015 s. 46)

Jag brukar tipsa föräldrar jag möter om att ställa nya frågor till barnen. Frågor som engagerar och berör. Frågor som tyder på uppriktigt intresse och nyfikenhet. Frågor som man inte på förhand vet svaret på.

(Krantz Lindgren, 2015 s. 58)

I materialet förespråkas att inte bara umgås på ett slentrianmässigt sätt med sina barn, utan att verkligen umgås med dem på djupet för att mötas *på riktigt*. Detta går att koppla till individualiseringsprocessen i västvärlden. Då banden mellan människor inte längre är traditionsbundna på samma sätt som tidigare eller följer givna ramar möjliggörs relationer som bygger på friare val. Vi behöver därför välja hur vi gör relationer med varandra på ett annat sätt än tidigare och således också reflektera över dessa val. Beck (2000) argumenterar för att detta leder till *renare* relationer än förr, då relationerna förr byggde på normer snarare än frivillighet (Beck, 2000). Detta, att göra relationer, tar sig uttryck på flera håll i materialet. I Krantz Lindgrens bok (2015) föreslås att föräldrar börjar uttrycka att de vill vara med sina barn som önskemål istället för erbjudanden. Detta för att barnen ska känna sig uppskattade. I Ribbings bok uppmuntras föräldrar att läsa mycket för sina barn och att bejaka deras intressen med små projekt att göra tillsammans (Krantz Lindgren, 2015; Ribbing, 2018). Råden i materialet kan uppfattas som tidskrävande då det framställs som eftersträvansvärt att som förälder vara kreativ i interaktionen med sina barn. Det går att relatera till den amerikanska studien *The Price Mothers Pay, Even When They Are Not Buying It* (2016) där höga förväntningar på mammor visade sig leda till psykisk ohälsa. Studien indikerar att idealen och förväntningar på mammor idag är så höga att även de som själva inte delar idealen om ett intensivt moderskap påverkas av dem. Pressen på att vara tillräckligt bra som mamma och den internaliserade skulden

över att inte leva upp till idealen om ett perfekt moderskap visade sig ha en skadlig inverkan på mammorna i studien. Risken att uppleva stress, ångest och låg tro på sin egen förmåga i jakten på att vara felfri visade sig vara hög (Henderson et al, 2016). En kan fråga sig huruvida dessa böcker kan vara en del i att förmedla ideal som blir svåra att leva upp till för föräldrar och på så sätt kan råka skapa en högre stress hos dem.

Materialet ställer också höga krav på föräldrars mentaliseringsförmåga på det sätt det presenterar att ett eftersträvansvärt föräldraskap inrymmer att föräldrar lyssnar på sina barn med empati. Detta för att kommunicera i linje med metoden *Non Violent Communication* som bygger på att förstå den andres behov.

Det räcker inte att föräldrar säger och gör vissa saker för att likvärdiga relationer till barnen skall utvecklas och barnets självkänsla skall få näring. Föräldern måste också ha en uppriktig vilja att skapa ömsesidig kontakt och förståelse med barnet – genom att verkligen försöka förstå barnets känslor och behov och ha modet att berätta om sina egna – och en öppenhet inför att hitta ömsesidiga lösningar på de konflikter som relationen rymmer.

(Krantz Lindgren, 2015 s. 37)

Att lära våra barn att namnge sina känslor är alltså fantastiskt bra hjärntränning som också håller konflikterna nere.

(Ribbing, 2018 s. 113)

Det är eftersträvansvärt att som förälder ha arbetat med sig själv så att en kan lyssna in barnets och sina egna behov. Metoden *Non Violent Communication* som rekommenderas i båda böckerna handlar just om att samarbeta genom att se allas behov och hitta lösningar på konflikter genom att tillgodose dessa. Den här typen av metoder skulle också kunna ses som ett tecken på en individualiserad tid där vi behöver navigera mellan olika trender och vara reflexiva för att hantera att vi hela tiden ställs inför val kopplat till handlingar och identitet (se Beck, 2000; Bauman, 2009).

Materialet vittnar om, att en med hjälp av att vara lyhörd gentemot sina barn med ett inlyssnande förhållningssätt samt ett skickligt användande av språk och ord, går att bidra till att stärka sina barns självkänsla. Genom att stärka sina barn och fokusera på deras känslor snarare än deras prestationer kan barnen bli modigare och mer självsäkra.

Mod är förknippat med självkänsla. Att vara modig handlar om att våga vara tillräcklig, att göra saker som man inte säkert vet att man kommer att lyckas med. Om man har en sund självkänsla vet man att man är värdefull oavsett vad man presterar.

(Krantz Lindgren, 2015 s. 23)

Självkänsla uttrycks som något eftersträvansvärt och individuellt, förtryck eller diskriminering nämns inte som något som påverkar självkänslan. Detta går i linje med forskaren Jensens (2013) beskrivning av det åtstramade föräldraskapet och självhjälpskulturen som ett fält där sociala problem psykologiseras och faller tillbaka på det inkompetenta subjektet och dennes "dåliga" kulturella val. Jensen förklarar att det psykologiserade synsättet som hänger starkt samman med det åtstramade föräldraskapet gör att människor är mer ansvariga än någonsin för sina barns framtida misslyckanden (Jensen, 2013).

Något som tydliggör detta ytterligare i materialet är Krantz Lindgrens åsikt om hur föräldrar bör disponera sin tid:

Livet med barn är ständigt tidspressat. Samtidigt tycker jag att det är ett ganska dåligt argument mot likvärdig konflikthantering i familjen. Det handlar om att ta sig tid att berätta för barnet vad man själv tycker är viktigt och att ta reda på vad som är viktigt för barnet. Om man inte anser sig ha tid att göra det tror jag att man behöver se över hur man väljer att använda sin tid.
(Krantz Lindgren, 2015 s. 160)

I citatet ovan blir det upp till den enskilde föräldern att ta ansvar för att göra rätt kulturella val (se Jensen, 2013). Citatet tar inte hänsyn till klass, samhälleliga maktstrukturer eller olika förutsättningar. Istället förkroppsligar det idén om ett symboliskt kapital där en person som lyssnas till har mandat att definiera en bestämd situation (se Lindgren, 2015).

5.2 Utveckling

Ett annat centralt tema vi urskiljt i materialet är att de båda författarna förespråkar *utveckling* på olika sätt och nivåer. Att viljan till utveckling, både i sin föräldraroll, som hel människa och hos sitt barn, presenteras som något eftersträvansvärt. För vårt tema har vi funnit tre subteman som vi benämnt som *självutveckling*, *förebild* samt *lärande & framgång*.

5.2.1 Självutveckling

Ett uttryck för hur temat utveckling skildras i materialet är beskrivningarna som kretsar kring att stötta sina barn att utvecklas. Det uppmuntras att som förälder själv utmana sig för att nå längre i sin egen självutveckling. Mattias Ribbing beskriver i sin bok *Smart Föräldraskap* (2018): "När vi föräldrar breddar vår kunskap åt alla håll och får fler verktyg i verktygslådan kan vi lyckas bättre med vårt föräldraskap" (Ribbing, 2018, s.12). Detta konkretiseras också genom alla de verktyg och övningar som författarna presenterar i sina böcker. I Ribbings bok presenteras till exempel ett verktyg som kallas för "Föräldraträning på ninjanivå", där han beskriver hur föräldrar är i behov av att ta hand om sig själva för att kunna stötta sina barn. Det beskrivs här som att pressen på att vara en perfekt förälder kan komma att spilla över på ens barn och förväntningarna på att också de ska vara perfekta. För att komma undan detta förespråkas att "släppa prestigen" och att bland annat öva sig i fokusträning för avslappning och resultat (Ribbing, 2018).

Ett enkelt sätt att stödja barns utveckling är att också själv vara under utveckling. Vi kan som sagt inte vara en perfekt förälder, men vi kan vara en genuin människa som fortsätter lära sig
(Ribbing, 2018, s. 180)

Om du som förälder har möjlighet att lära dig någon sorts meditation, oavsett vilken, är det en fantastisk gåva till både dig själv och hela familjen. Få saker är så påfrestande och stressande som att bli förälder, så alla resultat i rätt riktning ger behållning
(Ribbing, 2018, s. 183)

I dessa citat kan läsas hur ansvaret för att ta hand om sig själv och sin egen utveckling ligger på den enskilda föräldern och hur den uppmuntras till att hitta egna strategier för att utvecklas. Det som skildras är hur föräldern på vissa vis kan tolkas som utsatt på det sättet att den har en hög press på sig själv att vilja vara

perfekt och det ges råd om hur föräldern kan förhålla sig till dessa krav. Detta anser vi tydligt kan kopplas till det Kristina Alstam (2016) betonar i sin avhandling om att föräldern ses som prekär och i behov av att hitta strategier att förhålla sig till de förväntningar som ställs på hen. Genom självteknologiska lösningar, såsom meditation i detta fallet, kan hen öka sin kapacitet att ge både sig själv och barnet resurser för att klara av sin uppgift som förälder (Alstam, 2016).

Ett annat uttryck för självutveckling i materialet är hur Petra Krantz Lindgren i sin bok *Med känsla för barns självkänsla* beskriver hur hon genom reflexivitet och nya kunskaper uppnått ett så kallat "skifte". Hon beskriver en situation med sina barn då hon plötsligt inser att hon kan agera på ett nytt sätt:

jag minns första gången jag lade märke till att mina behov skiftade. (...) jag stod i köket och lagade mat. Barnen hade ett stort pysselprojekt på gång på köksbordet (...) När jag bad dem plocka undan för att vi skulle äta svarade min son "Men mamma! Vi vill inte städa, vi har jättekul bygge på gång jag och lillsyrran". Eftersom jag nyligen hade varit på kurs och lärt mig lyssna bortom orden hörde jag att där fanns ett behov av kreativitet, lek och gemenskap. (tidigare skulle jag nog bara ha tänkt att barnen var lata och att det var typiskt att de aldrig ville städa upp efter sig.) När jag blev medveten om mina behov var det som att det klickade till i mig och jag ville att barnen skulle få fortsätta sitt pyssel på köksbordet. Därför föreslog jag att vi skulle lägga en filt på golvet och äta "picknick-middag" (...) Lät jag barnens behov gå före mina egna? Nej, mina behov hade ju skiftat. (...) ett skifte kan uppkomma när man får kontakt med den andra människan och känner igen behovet i sig själv (Krantz Lindgren, 2015, s. 150-151).

Här beskrivs hur författaren upplever att det sker ett skifte från att inte ha varit medveten om hur hon kan eller bör se barnens och sina egna behov, till att känna att den kunskap hon tillförskansat sig genom en föräldrakurs ger henne nya insikter genom självreflektion. Detta är något som vi anser går i linje med Baumans (2009) och Becks (2000) beskrivningar av individualisering och självreflexivitet. Individens välbefinnande i ett senmodernt samhälle handlar om att den bör hitta mening i att själv uppnå en progression både psykiskt och fysiskt. Det kan också urskiljas hur denna strävan efter utveckling och att få uppnå ett så kallat "skifte", som Krantz Lindgren beskriver, kan handla om känslan av att hon själv bär ansvar över att forma sitt liv på det sätt hon vill och att detta görs genom självreflexivitet (se Bauman, 2009; Beck, 2000).

Ovanstående citat skulle också kunna läsas i relation till Skeggs (1997) begrepp respektabilitet. Krantz Lindgren skiftar från att tänka att hennes barn är lata, till att genom reflektion identifiera att hennes eget behov överensstämmer med barnens, att låta deras lek få fortgå och bejaka deras kreativitet. Därför föreslår hon att äta middagen på golvet istället. I motsats till de arbetarklass-kvinnor Skeggs studie kretsar kring, som hela tiden förhåller sig till hur de bör uppföra sig och klä sig för att nå en respektabel position, oroar sig författaren inte för att hennes uppförande skulle kunna påverka hennes respektabilitet. Att sitta på golvet och äta behöver inte ses som något smutsigt eller outvecklat för henne. Hon kan tänkas ha, genom sin ställning i samhället som författare och väl-utbildad beteendevetare, tillräckligt mycket kulturellt och symboliskt kapital för att inte anses icke-respektabel (Skeggs, 1997).

5.2.2 Förebild

I materialet återkommer ordet *förebild* vid ett antal tillfällen. Detta anser vi kan kopplas till temat utveckling då det kan vara en del av att utvecklas, att ha en förebild, en strävan att efterlikna eller inspireras av någon. Subtemat *förebild* ligger nära föregående subtema *självutveckling*. Vi har i materialet sett att dessa två teman ofta förekommer tillsammans då det också handlar om att själv utvecklas för att kunna föregå med gott exempel som förälder. Att kunna vara och förhålla sig till sin roll som förebild till sina barn, presenteras som något eftersträvansvärt i materialet. I boken *Med känsla för barns självkänsla* poängteras att föräldrar är barnens förebilder vare sig de vill eller ej (Krantz Lindgren, 2015). Barnet kommer att ta efter sin förälder då det är den som är barnets närmsta person, som den lär sig av.

I boken *Smart föräldraskap* (2018) diskuterar författaren vad det kan innebära att vara en förebild för sina barn och hur föräldrarnas sätt att vara är avgörande för hur barnet kan utveckla sitt eget sätt att vara:

Barn registrerar hur vi är och speglar oss, ofta helt omedvetet.

Det här ryms egentligen i ett enda ord: förebild. Vi är det som kommer före barnets inre bild av vad det är att vara människa. Vi kan inte jämt visa barnet hur man gör, men vi visar alltid hur man är.

*Eftersom vi också är under utveckling, kan vi leka lite med ordet och säga att det barnet ser är just före-bild. Vi har bestämt oss för att det också ska komma en efter-bild
(Ribbing, 2018, s. 182).*

Det vi kan se i ovanstående citat är hur det finns en idé om att föräldern är någon som barnet tar efter och speglar. Dock verkar det som att föräldern behöver vara under utveckling för att kunna bli en "efter-bild". Detta kan tolkas som att föräldern bör ha reflekterat kring sin roll som barnets förebild och vill utveckla sig själv för att kunna ta sig an denna roll på ett ännu mer genomtänkt sätt. Att uppmärksamma föräldrar på att de är barnens förebilder kan också tolkas som ett sätt att medvetandegöra dem om att deras egna val av hur de beter sig är viktigt för barnets utveckling. Detta kan tänkas innebära att det vilar på föräldrarna att fatta sina egna beslut kring hur just de vill vara och hur de vill föregå med gott exempel. Liksom Giddens (2002) lyfter hur individen hela tiden tvingas göra val och sedan ta ansvar över dessa i det senmoderna samhället, kan det tolkas som att föräldrarnas individuella val kring hur de vill vara som sitt barns förebild, är något som de förväntas ta eget ansvar över (Giddens, 2002).

I materialet finns alltså ett fokus på att föräldrar bör tänka och reflektera kring hur de själva är och hur de vill forma sin föräldraroll. Detta innebär att de behöver vara medvetna om att det sätt de väljer att vara och agera på kommer att påverka deras barn. Att vara medveten om sin roll som barnets förebild kan på så vis tolkas som något eftersträvansvärt. Henderson (2016) med flera presenterar i sin forskning hur mammor påverkas av rådande föräldra-ideal med ökad psykisk ohälsa. Att författarna återkommande lyfter i materialet hur föräldrar behöver tänka kring hur de är, skulle kunna tolkas som ett ideal som är eftersträvansvärt. Även om föräldrarna som läser detta inte köper idén så blir de påverkade av att det presenteras som något som är viktigt för deras föräldraskap och skulle på så sätt kunna tolkas orsaka en högre stress och en upplevelse av minskad självförmåga enligt Henderson m. fl. (Henderson et al, 2016).

Vi anser det också spännande att tolka fokuset på *förebild* i materialet utifrån att titta på hur respektabilitet kan hänga ihop med detta. Att som förälder reflektera över och vara medveten om sin roll som barnets förebild skulle kunna ses som en moralisk gärning. Att föräldern, för barnets skull, ändrar sitt sätt att vara och sitt beteende för att det ska komma barnet till gagn. Har föräldern möjlighet att göra detta skulle det kunna ses som mer moraliskt samt att föräldern på så sätt också skulle ses som mer respektabel än om den inte gjorde det. Utifrån materialets fokus på att vara en förebild för sina barn kan det funderas kring huruvida föräldrar som inte förhåller sig till dessa idéer skulle kunna ses som inte lika respektabla (Skeggs, 1997).

Att arbeta med sig själv för att kunna vara en medveten förebild för sina barn kan också läsas utifrån det Kristina Alstam (2016) kommer fram till i sin studie. Där menar hon att föräldraskapet uppfattas som ett slags arbete och att när föräldern investerar i det, vinner den större framgång åt sitt barn (Alstam, 2016). Att föräldrar uppmuntras i materialet att tänka kring hur de kan vara förebilder för sina barn och att de bör se över hur de beter sig, kan tolkas som att de förväntas investera i sitt föräldraskap.

5.2.3 Lärande och framgång

Ett annat sätt som temat utveckling kan skönjas i materialet är författarnas beskrivningar av att en viktig del i föräldrarollen innebär att ta ansvar över barns lärande och utveckling. De exempel författarna tar upp kan peka mot att barnens lärande hänger ihop med deras vidare framgångar i livet. Detta är något som framförallt kopplas till boken *Smart Föräldraskap*, vilket inte är förvånande då bokens undertitel är: "stärk ditt barns lärande, fokus och kreativitet" (Ribbing, 2018).

I denna bok skriver författaren mycket om hur leken är en förutsättning för lärande, kreativitet och att tillskansa sig kunskap, då det tränar barnets hjärna och föreställningsförmåga. I kapitlet *Fri lek som hjärnträning* beskrivs följande:

Hur kan du optimera ditt barns lärande på bästa möjliga sätt? Det finns en särskild metod som kan ge ditt barn förmågor som kan ta barnet i princip hur långt som helst. Det handlar om att ge barnet de bästa förutsättningarna för att både klara studierna och bli en självständig individ som mår bra och är trygg i sig själv. Oavsett om det sedan leder till en anställning eller en egen affärsverksamhet, så maximerar vi chanserna för att ditt barn ska klara sig på egen hand och skapa sig en jobbsituation där det ska trivas och utvecklas (Ribbing, 2018, s. 43).

I detta citat går att tolka hur den eftersträvarsvärda föräldrarollen presenteras som en person med långsiktiga planer för sitt barn, som skapar goda förutsättningar för barnets utveckling och framtida karriär. Liksom Nichols med flera (2009) skriver är detta en central del av föräldrars ansvar, att utbilda sina barn. Även om Ribbing (2018) här menar att det är den fria leken som är det bästa sättet att förbereda sina barn inför vuxenlivet på, anser vi att det samtidigt kan tolkas som en sorts utbildning. Nichols beskriver hur de föräldrar som anses goda är de som ger sina barn de bästa sociala och pedagogiska chanserna i livet, vilket citatet ovan kan tolkas uppmuntra föräldrar till (se Nichols et al, 2009). Fokuset på barnets framtida karriär klätt i ord som *optimering* och *maximering* kan också ses i linje med hur Jensen (2013) beskriver hur åtstramningens alkemi verkar. Råden i citatet

kring hur du som förälder är den som kan ge ditt barn “de bästa förutsättningarna” påtalar inte hur olika människor har olika möjligheter att göra detta. Jensen uttrycker det som att ekonomiska ojämlikheter förvandlas till problem i *en kultur av ansvarslöshet*. Citatet ovan kan på så vis vara en bild av hur det åtstramade föräldraskapet gestaltas. Ansvar läggs på individen som själv ska se till att skänka sina barn framgångsrika framtidsmöjligheter där det inte tas hänsyn till hur samhällets ekonomiska klimat påverkar olika personer på olika sätt (Jensen, 2013).

Ytterligare ett sätt att läsa citatet på är att titta närmare på hur vithet och klass konstrueras i texten. Att se karriärmöjligheter på det sättet som beskrivs anser vi kan ses som ett privilegium vilket kan kopplas till vithet. Som Sara Ahmed (2011) poängterar gör vitheten olika ”saker” nåbara för olika kroppar i bestämda rum. Att se föräldraskap som ett rum, där de erfarenheter en har med sig när en rasifieras som vit kan göra att den vita kroppen “skjutsas” framåt på ett smidigare sätt än för den kropp som “märks”, den icke-vita kroppen (Ahmed, 2011). Det påtalas i citatet hur föräldern kan stötta sitt barn i att bli trygg i sig själv som en självständig individ men väger inte in vilka strukturer som kan påverka huruvida och på vilket sätt barnets känsla av trygghet är nåbart för det. Detta kan vidare kopplas till Hayes & Casstevens (2017) studie om afroamerikanska mammor där mammorna uttrycker en oro över att deras barns känsla av egenvärde påverkas av de rasistiska strukturer de lever under (Hayes & Casstevens, 2017). Att lägga vikt vid att kunna ge sitt barn goda förutsättningar för att skapa sig en karriär, som görs i detta citat, anser vi på så sätt kan bli problematiskt då det inte talas om de strukturer som påverkar individers handlingsutrymme samt tillgång till erkännande och uppskattning. Att Ribbing har möjlighet att uttala sig om detta kan också tänkas handla om det symboliska kapital han besitter. Att han, som mästare i minnessport, författare och uppskattad föredragshållare inom näringslivet, är någon en lyssnar till och som tilldelas förtroende. Han skulle också kunna ses som att han uppbär ett kulturellt kapital då han har en tydlig maktposition i det sociala rummet och skulle kunna beskrivas som det som Bourdieu skulle kalla “behovshandlare”, som tillhandahåller tips till föräldrar och på så sätt har inverkan på kulturella smakriktningar inom området föräldraskap (se Broady, 1998; Lindgren, 2015; Giddens & W. Sutton, 2014). Att titta på vad som görs nåbart, med hjälp av Ahmed, kan alltså handla om att titta på både klass och vithet och hur dessa två kategoriseringar sammanflätas i vår tolkning av citatet.

I boken *Med känsla för barns självkänsla* (2015) presenterar Petra Krantz Lindgren hur de vuxna kan stå i relation till sina barn så att det främjar barnens självkänsla. Hon skriver:

Låt mig redan här slå fast att självkänsla inte är något som vuxna kan “ge” barn. Jag föreställer mig att barn föds med ett groende frö till självkänsla inom sig. Det vi vuxna kan göra är att skapa goda livsbetingelser för detta frö, så att det kan rota sig och växa. Att utveckla en sund självkänsla är en process hos barnet som vi föräldrar och andra människor i barnets omgivning kan ge näring till. Tyvärr händer det ibland att vi, i all välmening, gör saker som inte alls är närande för processen, utan snarare tvärtom.

“I all välmening” skriver jag och det vill jag gärna betona. jag tror nämligen att vi föräldrar vill våra barn väl. Det mesta vi gör syftar till att hjälpa dem, antingen i stunden eller så att de på lång sikt utvecklas till människor som är omtänkta och accepterade i sociala sammanhang. (Krantz Lindgren, 2015 s. 25)

Här beskrivs att utvecklingen hos barnet är centralt för att skapa en god självkänsla och att föräldrarnas uppgift inte kan vara att ge barnet detta, men att kunna skapa goda livsbetingelser för barnet så att det utvecklas och får en bättre självkänsla. Det som kan tolkas som eftersträvansvärt här är att kunna hjälpa barnen att utvecklas till personer som blir accepterade och omtyckta i sociala sammanhang. Det beskrivs också hur föräldrar i all välmening kan råka begå misstag som missgynnar denna utveckling, men att deras egentliga vilja är att stötta barnen. Här är det spännande att undersöka vilka slags livsbetingelser Krantz Lindgren menar att föräldern kan ge barnet och huruvida detta kan kopplas till klass och vithet. Som nämnt i föregående resonemang kring citatet från *Smart föräldraskap* (2018) kan vi här se likheter vid att det i det senare citatet inte reflekteras kring hur det finns strukturer som påverkar hur möjligheterna ser ut för olika föräldrar beroende på deras sociala position i samhället.

Att det inte lyfts hur författarnas egna positioner i samhället påverkar deras handlingsutrymme och de idéer som de förespråkar att andra föräldrar bör förhålla sig till, går att analysera med hjälp av Ulrika Widdings (2018) studie. I denna menar hon att en deterministisk syn på föräldraskap, vilket innebär att föräldrarnas eget individuella beteende och handlande kan bestämma hur barnens framtid ska se ut, råder i den västerländska kontexten idag. I citatet ovan framhävs vikten av att tänka på sitt barns utveckling av en god självkänsla, vilket utifrån Widdings studie kan ses som ett ideal som är kopplat till medelklassens syn på föräldraskap. Det nämns inte i materialet huruvida detta är något som ligger mer eller mindre nära till hands för olika personer. Detta skulle kunna ses som att social klass, kön och ras inte uppfattas som avgörande faktorer för hur pass lättåtkomlig den utveckling Krantz Lindgren önskar till sina barn är (se Widding, 2018).

Beskrivningarna kring att föräldern kan ge näring till sitt barns utveckling kan också kopplas till individualisering. Att det blir upp till den enskilda föräldern att finna sätt att skapa dessa förutsättningar som kan ge näring till barnets utveckling. Såsom Beck (2000) beskriver gör det politiska klimatet i det senmoderna samhället att individen gynnas av att tänka och handla individualistiskt. Att se till att ens barn utvecklas till att bli socialt accepterat blir då något som föräldern själv bör åstadkomma genom egna kreativa lösningar - för att skapa det liv som är eftersträvansvärt. I och med detta blir sociala problem osynliggjorda, vilket kan tolkas hända i citatet (se Beck, 2000; Beck & Beck-Gernsheim, 2003). Här kan frågan ställas huruvida det går att skapa "goda livsbetingelser" på egen hand eller om detta är beroende av hur individen positioneras i samhället i stort. Citatet går också att läsas med hjälp av Baumans (2008) resonemang kring hur människan blir "sin egen lyckas smed" i det individualiserade samhället, där problem som drabbar henne ska lösas på egen hand och där kollektiva lösningar inte ses som ett alternativ (Bauman, 2008).

6. AVSLUTANDE DISKUSSION

Vi har i vår studie haft syftet att undersöka hur bilden av ett eftersträvansvärt föräldraskap presenteras i två svenska populärvetenskapliga handböcker för föräldrar idag. Vidare har vi analyserat denna bild med hjälp av teori kopplat till vithet, klass och individualisering samt tidigare forskning vi har tagit del av. Genom bearbetning och tematisering av materialet har vi kommit fram till två huvudteman, *närvaro* och *utveckling*. Inom huvudtemat *närvaro* framkom hur det

eftersträvansvärda föräldraskapet presenterades som att föräldrar bör vara närvarande hos sina barn och att de bör välja sina egna sätt att göra föräldraskap på. Vi definierade subteman som vi ansåg hängde ihop med de egenskaper som tolkades som eftersträvansvärda att ha i sin föräldraroll. Dessa benämndes som *engagemang, beslutsamhet, resursstyrka, tillgänglighet och lyhördhet*. Att vara engagerad, lyhörd och tillgänglig liksom ha intresse, tid och ork att lägga på sitt föräldraskap ansågs vara viktigt. Det presenterades också att det är upp till den enskilde föräldern att ta sina egna självständiga beslut kring vilka råd den vill följa och vilka den vill bortse från. Att ha de resurser och privilegier som krävs för att vara närvarande som förälder var också något som förutsattes och på så sätt kunde tolkas som eftersträvansvärt. Vidare var även att jobba på sin relation till sina barn samt stötta dem både känslomässigt och intellektuellt något som presenterades som eftersträvansvärt.

Under vårt andra huvudtema *utveckling* definierade vi tre subteman; *självutveckling, förebild* samt *lärande och framgång*. Under dessa teman framkom hur självutveckling hos den egna föräldern ansågs eftersträvansvärt. Att själv utvecklas för att kunna vara en genomtänkt förebild för sitt barn och att på bästa sätt kunna stötta dennes utveckling var något som presenterades som eftersträvansvärt i materialet. Vikten av att ta ansvar över att tillgodose barnen rätt sorts stöd, för att bereda väg för deras framtida liv som sociala varelser i samhället, lyftes. Detta tolkades vara upp till den enskilda föräldern att kunna göra på egen hand genom olika modeller och sätt att tänka på kring sitt barns utveckling och framtid.

Efter analysen av handböckernas beskrivningar av dessa teman, utifrån våra valda teorier, har vi kommit fram till nya insikter. I den sammanfattande tolkningen av våra teman framträdde en bild av det eftersträvansvärda föräldraskapet som ett individualiserat ideal. I böckerna koncentrerades dessa teman till att handla om den individuella föräldern och dennes vilja, förståelse och kapacitet inför sin uppgift och roll som förälder. Det kopplades inte till hur den enskilde föräldern också är en del av en större struktur eller huruvida klass och vithet kan ses som avgörande faktorer för hur enskilda föräldrars handlingsutrymme kan tänkas se ut. Detta överensstämmer med den tidigare forskningen vi tagit del av som visar att neoliberala strömningar i samhället är centrala för hur ett eftersträvansvärt föräldraskap presenterats i material riktat till föräldrar idag. Forskningen förklarar att dessa strömningar också präglar föräldrars egna utsagor om sitt föräldraskap (Alstam, 2016; Geinger et al, 2014; Widding, 2018). Vi anser att vår studies resultat ligger i samma riktning, då vi funnit ett fokus på individen som "sin egen lyckas smed" snarare än som en del av en större struktur. Att se den individuella föräldern lösryckt från de sociala strukturer den lever under har också kunnat analyseras genom att se hur vithet och klass är variabler som inte vägs in i hur föräldrarnas handlingsutrymme presenteras i materialet. Huruvida privilegier en individ besitter påverkar vad som är möjligt att "nä" som förälder, på grund av hur denne rasifieras eller vilka kapital denne äger, problematiseras exempelvis inte.

Vi anser att dessa slutsatser är relevanta för socialt arbete. De ger en indikation på att det finns ett behov av att socionomer blir medvetna om vilka faktorer som påverkar bilden de själva och föräldrar de möter har av ett eftersträvansvärt föräldraskap. Slutsatserna pekar på att det kan vara av vikt att socionomer reflekterar kring vad samtida populärvetenskapliga böcker riktade till föräldrar har för inflytande på både föräldrar och socionomerna själva.

På socionomutbildningen får vi lära oss att ta hänsyn till de strukturer som omgärdar individen samt hur det är viktigt att reflektera utifrån ett intersektionellt perspektiv kring de människor vi möter. Detta sätt att se på hur strukturer påverkar människors olika livsvillkor är något som inte går i enlighet med de neoliberala tendenserna som urskilts i vårt material, samt i tidigare forskning kring föräldraskap. Att, som i böckerna vi analyserat, se individen som ett autonomt subjekt, utan att ta hänsyn till den kontext den befinner sig i, kan vara med i skapandet av ett dekontextualiserat ideal kring föräldraskap (se Geinger et al, 2014). Detta anser vi är av vikt att vara medveten om som aktör inom det sociala arbetet med föräldrar, men också rörande andra grupper vi möter. Att aktivt reflektera över hur psykologisering påverkar sättet att tänka kring klienter menar vi är en viktig uppgift som socionomer bär på. Detta för att undvika diskriminering av människor i det sociala arbetet. Vi skulle vilja dra det så långt att hävda att socionomer som profession bör vara en motpol till det psykologiserade förhållningssättet. Detta kan vi göra genom att stå upp för att synliggöra de olika livsvillkor som olika individer har och problematisera idén om det autonoma subjektet. Vidare hoppas vi att denna studie kan bidra till att väcka intresse för att inta en kritisk hållning till alla sorters publicerat material som riktas till föräldrar.

I framtida forskning tycker vi att det vore intressant att ta del av föräldrars egna idéer om vad ett eftersträvansvärt föräldraskap innebär för dem. Detta hade kunnat göras genom en intervjustudie med föräldrar med olika bakgrund för att få en bredare bild. Kanske finns det flera olika diskurser kring föräldraskap i Sverige idag som tjänar att lyftas. Vi tycker också att det vore intressant att intervjua socialarbetare som arbetar med föräldrar. I synnerhet kring hur de förhåller sig till dokument riktade till föräldrar samt hur deras egna idéer påverkar bemötandet de har gentemot klienterna. Forskning som redan bedrivits i Sverige har bland annat bestått i att analysera dokument om föräldrastöd (Widding, 2018) och internetforum för föräldrar (Alstam, 2016). Även denna domän hade varit spännande att forska vidare kring.

REFERENSER

AdLibris (2019) Sökt på: Kategori: Föräldraskap inom böcker/familj & hälsa/föräldraskap
(https://www.adlibris.com/se/sok?pn=1&ps=12&filter=categoryfacet%3ab%C3%B6cker%2ffamilj+%26+h%C3%A4lsa%2ff%C3%B6r%C3%A4ldraskap&sort_by=Sale&order_by=Desc. Hämtad: 2019-04-12)

Adlibris (2019) Om Adlibris
(<https://www.adlibris.com/se/kundtjanst/about>. Hämtad: 2019-05-16)

Ahmed, Sara (2011). *Vithetens hegemoni*. Hägersten: Tankekraft

Alstam, Kristina (2016). *Parents, power, poverty [Elektronisk resurs] : on choice and responsibility in two parental communities*. Diss. Göteborg: Göteborgs universitet, 2016. Tillgänglig på Internet: <http://hdl.handle.net/2077/47557>

Bauman, Zygmunt (2009). *Det individualiserade samhället*. Göteborg: Daidalos

Bauman, Zygmunt (2008). *Konsumtionsliv*. Göteborg: Daidalos

Beck, Ulrich, Lash, Scott & Giddens, Anthony (1994). *Reflexive modernization: politics, tradition and aesthetics in the modern social order*. Oxford: Polity

Beck, Ulrich och Beck-Gernsheim Elisabeth (1995). *The normal chaos of love*. London: Polity Press

Beck, Ulrich och Beck-Gernsheim, Elisabeth (2002). *Individualization: institutionalized individualism and its social and political consequences*. London: SAGE

Beck, Ulrich (2000). *Risksamhället: på väg mot en annan modernitet*. Göteborg: Daidalos

Bergman, Helena, Eriksson, Marie & Klinth, Roger (red.) (2011). *Föräldraskapets politik: från 1900- till 2000-tal*. 1. uppl. Stockholm: Dialogos

Berner, Boel (1989). *Kunskapens vägar: teknik och lärande i skola och arbetsliv*. Lund: Arkiv

Bertone, Chiara (2017). Godd and Healthy Parents. Non-Heterosexual Parenting and Tricky Alliances. *Italian Sociological Review*, 7 (3): 351-362.

Björk Andersson, Jens (2017). Folkets Röst - om vithet i en svenskamerikansk tidning. I: Tobias Hübinette (red.) *Ras och vithet - svenska rasrelationer i går och i dag*. Upplaga 1 Lund: Studentlitteratur

Bokförlaget Forum (2019) Smart föräldraskap.
(<https://www.forum.se/bocker/222112/smart-foraldraskap/>. Hämtat: 2019-05-15).

Bonnier Fakta (2018) Med känsla för barns självkänsla.
(<https://www.bonnierfakta.se/bocker/189765/med-kansla-for-barns-sjalvkansla/>. Hämtat: 2019-05-15).

Bringsrud Silje, Fekjear (2016) *Att tolka och förstå statistik*. Malmö: Gleerups.

Broady, Donald (1998). *Kapitalbegreppet som utbildningssociologiskt verktyg*. 2., korr. utg. Uppsala: Forskningsgruppen för utbildnings- och kultursociologi, ILU, Univ. Tillgänglig på Internet: <http://www.skeptron.uu.se/broady/sec/ske-15.pdf>

Bryman, Alan (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder*. 2., [rev.] uppl., Malmö: Liber

Carle, Jan (2015). Pierre Bourdieu och klassamhällets reproduktion. I: Månson, P. (red.). *Moderna samhällsteorier*. Lund: Studentlitteratur.

Dahlstedt, Magnus & Lozic, Vanja (2017). Färgblind rasism: problemföräldrar, utanförskapsområden och fostran till svenskhet. I: Tobias Hübinette (red.) *Ras och vithet : svenska rasrelationer i går och i dag*. Upplaga 1 Lund: Studentlitteratur

de los Reyes, Paulina, Molina, Irene & Mulinari, Diana (2005). Introduktion - Maktens olika förklädnader. I: Paulina de los Reyes, Irene Molina & Diana Mulinari (red.) *Maktens (o)lika förklädnader: kön, klass & etnicitet i det postkoloniala Sverige : en festskrift till Wuokko Knocke*. Stockholm: Atlas

de los Reyes, Paulina & Mulinari, Diana (2005). *Intersektionalitet - Kritiska reflektioner över (o)jämlighetens landskap*. 1:4 uppl. Malmö: Liber

Dyer, Richard (1997). London: Routledge

Engle, Patrice L; Fernald, Lia C; Alderman, Harold; Behrman, Jere; O'Gara, Chloe; Yousafzai, Aisha; de Mello, Meena Cabral; Hidrobo, Melissa; Ulkuer, Nurper; Ertem, Ilgi; Iltus, Selim (2011). Strategies for reducing inequalities and improving developmental outcomes for young children in low-income and middle-income countries. *The Lancet*, 378 (9799): 1339-1353

Esaiasson, Peter (2007). *Metodpraktikan: konsten att studera samhälle, individ och marknad*. 3., [rev.] uppl. Stockholm: Norstedts juridik

Forsberg, Lucas (2009). *Involved Parenthood [Elektronisk resurs] : Everyday Lives of Swedish Middle-Class Families*. Diss. (sammanfattning) Linköping : Linköpings universitet, 2009. Tillgänglig på Internet: <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:liu:diva-18680>

- Fritzell, Johan, Bacchus Hertzman, Jennie / Bäckman, Olof / Borg, Ida (2014) Sweden: Increasing income inequalities and changing social relations. I: Brian Nolan (red.) *Changing inequalities and societal impacts in rich countries: thirty countries' experiences*. Oxford: Oxford university press
- Geinger, Freya; Vandebroek, Michel & Roets, Griet (2014). Parenting as a performance: Parents as consumers and (de)constructors of mythic parenting and childhood ideals. *Childhood*, 21(4): 488-501.
- Giddens, Anthony & Sutton, Philip W. (2014). *Sociologi*. 5., rev. och uppdaterade uppl. Lund: Studentlitteratur
- Giddens, Anthony (2002). *Modernitet och självidentitet: självet och samhället i den senmoderna epoken*. Göteborg: Daidalos
- Giddens, Anthony (2003). *En skenande värld: hur globaliseringen är på väg att förändra våra liv*. 1. uppl. Stockholm: SNS förlag
- God forskningsssed [Elektronisk resurs]*. Reviderad utgåva (2017). Stockholm: Vetenskapsrådet. Tillgänglig på Internet: <https://publikationer.vr.se/produkt/god-forskningsssed/>
- Habel, Ylva (2012). Rörelser och schatteringar inom kritiska vithetsstudier. I: Tobias Hübinette, Helena Hörnfeldt, Fataneh, Farahani & René León Rosales (red.) *Om ras och vithet i det samtida Sverige*. Tumba: Mångkulturellt centrum
- Hayes, Crystal, M. & Casstevens, W. J. (2017). Everyday Racism in Black Mothers' Lives: Implications for Social Work. *Social Work Chronicle*, 6 (1):11-27.
- Henderson, Angie; Harmon, Sandra & Newman, Harmony (2016). The price mothers pay, even when they are not buying it: Mental health consequences of idealized motherhood. *Sex Roles*, 74, 512-526.
- Hübinette, Tobias, Hörnfeldt, Helena, Farahani, Fataneh & León Rosales, René (2012). Om ras och vithet i det samtida Sverige. Inledning. I: Tobias Hübinette, Helena Hörnfeldt, Fataneh Farahani & René León Rosales (red.) *Om ras och vithet i det samtida Sverige*. Tumba: Mångkulturellt centrum
- Jacobsen, Dag Ingvar (2017). *Hur genomför man undersökningar? introduktion till samhällsvetenskapliga metoder*. Johanneshov: MTM
- Jensen, Tracey (2013). Austerity parenting. *Soundings: A journal of politics and culture*, 55, 60-70
- Johansson, Thomas (2009). *Familjeliv*. 1. uppl. Malmö: Liber
- Johansson, Thomas & Klinth, Roger (2008). Caring Fathers The Ideology of Gender Equality and Masculine Positions. *Men and Masculinities*, 11 (1): 42-62.

Kaestle, Christine. E. (2016). Feminist Perspectives Advance Four Challenges to Transform Family Studies. *Sex Roles*, 75, 71-77.

Krafchick, Jennifer, Schindler Zimmerman, Toni, Haddock, Shelley A. & Banning, James H. (2005). Bestselling Books Advicing Parents about Gender: A Feminist Analysis. *Family Relations*, 54 (1), 84-100.

Krantz Lindgren, Petra (2015). *Med känsla för barns självkänsla*. Stockholm: Bonnier fakta

Lindgren, Simon (2015). *Sociologi 2.0: samhällsteori och samtidskultur*. 2. uppl. Lund: Gleerups Utbildning

Lykke, Nina (2009). *Genusforskning: en guide till feministisk teori, metodologi och skrift*. 1. uppl. Stockholm: Liber

Mattsson, Katarina (2010). Genus och vithet i den intersektionella vändningen. *Tidskrift för genusvetenskap*, 1-2: 7-22.

Nationella sekretariatet för genusforskning (2018) Feminism(er). (<https://www.genus.se/ord/feminismer/>. Hämtat: 2019-04-11.)

Nationella sekretariatet för genusforskning (2018) Intersektionalitet. (<https://www.genus.se/ord/intersektionalitet/>. Hämtat: 2018-04-11.)

Nichols, Sue, Nixon, Helen. & Roswell, Jennifer. (2009) The 'good' parent to early childhood literacy: symbolic terrain and lived practice. *Literacy*, 43 (2): 65-74.

Rose, Nikolas S. (1998). *Inventing our selves: psychology, power, and personhood*. New York: Cambridge University Press

Skeggs, Beverley (1997). *Att bli respektabel: konstruktioner av klass och kön*. Göteborg: Daidalos

Smyth, Ciara. & Craig, Lynn. (2017). Conforming to intensive parenting ideals: willingness, reluctance and social context. *Families, Relationships and Societies*, 6 (1): 107-124

Vi Föräldrar (2019) Förälder. (<https://www.viforaldrar.se/category/artiklar/>. Hämtat: 2019-04-12)

Widding, Ulrika. (2018). Parental determinism in the Swedish Strategy for Parenting Support. *Social Policy and Society*, 17 (3): 481-490.